

Міністерство освіти та науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

5927 Методичні вказівки
для практичних занять і самостійної роботи
з дисципліни «**Міжнародна охорона**
прав інтелектуальної власності»
для здобувачів спеціальності 293 «*Міжнародне право*»
очної форми здобуття вищої освіти

Суми
Сумський державний університет
2024

Методичні вказівки для практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «Міжнародна охорона прав інтелектуальної власності» / укладач М. В. Плотнікова. – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 84 с.

Кафедра міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства НН ІІІ

ЗМІСТ

	С.
ВСТУП	6
ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	7
Методичні вказівки щодо вивчення теми	7
Завдання для самоконтролю	7
Практичне заняття 1	9
ТЕМА 2. СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	15
Методичні вказівки щодо вивчення теми	15
Завдання для самоконтролю	16
Практичне заняття 2	18
ТЕМА 3. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	21
Методичні вказівки щодо вивчення теми	21
Завдання для самоконтролю	21
Практичне заняття 3	23
ТЕМА 4. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ТА СУМІЖНИХ ПРАВ	25
Методичні вказівки щодо вивчення теми	25
Завдання для самоконтролю	26
Практичне заняття 4	28
ТЕМА 5. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ АВТОРСЬКИМ ПРАВОМ І СУМІЖНИМИ ПРАВАМИ	33
Методичні вказівки щодо вивчення теми	33
Завдання для самоконтролю	33
Практичне заняття 5	35

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ	38
Методичні вказівки щодо вивчення теми	38
Завдання для самоконтролю	39
Практичне заняття 6	40
ТЕМА 7. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТОРГОВИХ МАРОК	43
Методичні вказівки щодо вивчення теми	43
Завдання для самоконтролю	43
Практичне заняття 7	45
ТЕМА 8. МІЖНАРОДНА ОХОРОНА ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ	52
Методичні вказівки щодо вивчення теми	52
Завдання для самоконтролю	52
Практичне заняття 8	54
ТЕМА 9. ЗАХИСТ ПРАВ НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ	57
Методичні вказівки щодо вивчення теми	57
Завдання для самоконтролю	57
Практичне заняття 9	59
ТЕМА 10. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	62
Методичні вказівки щодо вивчення теми	62
Завдання для самоконтролю	63
Практичне заняття 10	64
ТЕМА 11. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	69
Методичні вказівки щодо вивчення теми	69
Завдання для самоконтролю	69
Практичне заняття 11	71
ТЕМА 12. УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ	73
Методичні вказівки щодо вивчення теми	73

Завдання для самоконтролю	73
Практичне заняття 12	75
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	76
Групове дослідницьке завдання	76
Індивідуальне завдання 1 (складання проєкту договору)	77
Індивідуальне завдання 2 (підготовка аналітичного огляду) ...	78
МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	
ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	80
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	82

ВСТУП

Дисципліна «Міжнародна охорона прав інтелектуальної власності» є вибірковим навчальним курсом професійного спрямування.

Вивчення дисципліни «Міжнародна охорона прав інтелектуальної власності» для здобувачів вищої освіти спеціальності 293 «Міжнародне право» формує в них сучасне фундаментальне правове мислення та систему спеціальних знань у галузі міжнародної охорони права інтелектуальної власності, ухвалення рішень щодо реалізації та захисту прав інтелектуальної власності фізичних і юридичних осіб.

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

- знати базові положення міжнародних і національних актів із права інтелектуальної власності;
- тлумачити міжнародні норми та норми національного законодавства, правильно застосовувати їх для виконання конкретних практичних завдань;
- складати проекти договорів та інших документів;
- застосовувати знання міжнародного права та національного законодавства щодо охорони права інтелектуальної власності для аргументації та обстоювання своєї правової позиції щодо конкретних правовідносин.

Методичні вказівки містять завдання для практичних занять і самостійної роботи здобувачів вищої освіти, зокрема тести для самоперевірки до кожної теми, а також варіанти індивідуальних і групових завдань.

ТЕМА 1. ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Під час вивчення цієї теми здобувачі вищої освіти повинні засвоїти поняття інтелектуальної діяльності та її результату, знати спеціальні інститути цивільного права, що опосередковують інтелектуальну діяльність і її результати. Вони повинні розуміти, що являє собою інтелектуальна власність і право інтелектуальної власності, знати його специфіку, як співвідноситься право інтелектуальної власності та право власності, правову охорону інтелектуальної власності. Здобувачам необхідно засвоїти такі поняття: інститут виключного права, строковість права інтелектуальної власності, специфіка результатів інтелектуальної діяльності, інтелектуальна та промислова власність, об'єкти права інтелектуальної власності, суб'єкти права інтелектуальної власності, інтелектуальна власність і зобов'язальне право, інтелектуальна власність і поняття володіння та користування.

Для розуміння сутності права інтелектуальної власності здобувачі повинні знати, як виникли ідеї охорони авторського права, знати охороні яких об'єктів права інтелектуальної власності присвячено Статут королеви Анни, як відбувалася еволюція авторського права у Франції, авторське право та філософські концепції Німеччини, еволюцію авторського права в США.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Майнові права інтелектуальної власності:

- а) не можуть передаватися за договором чи переходити у спадок;
- б) можуть передаватися за ліцензійним договором;
- в) можуть тільки переходити у спадок за заповітом;
- г) можуть передаватися за договором чи переходити у спадок.

2. Право авторства може належати:

- а) юридичній особі, з якою творець уклав трудовий договір;
- б) фізичній чи юридичній особі, яка є замовником об'єкта права інтелектуальної власності;
- в) усім переліченим суб'єктам;
- г) фізичній особі, яка своєю творчою діяльністю створила об'єкт права інтелектуальної власності.

3. Визначте особу, яка не має права використання об'єкта права інтелектуальної власності:

- а) особа, що придбала річ, у якій втілено об'єкт ПІВ;
- б) спадкоємець автора;
- в) ліцензіат;
- г) автор об'єкта ПІВ.

4. Визначте, укладанням якої угоди запроваджено інтернаціоналізацію охорони прав на винаходи та засновано Союз промислової власності:

- а) Мадридською угодою;
- б) Угодою про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності;
- в) Римською конвенцією;
- г) Паризькою конвенцією.

5. У системі міжнародних джерел права інтелектуальної власності Мадридська угода регулює:

- а) сприяння видачі патентів у різних країнах світу;
- б) здійснення контролю за процесом видачі патентів на промислові зразки європейським винахідникам;
- в) здійснення міжнародної реєстрації товарних знаків;
- г) охорону літературних і художніх творів.

6. Принцип автоматичної охорони, запроваджений Бернською конвенцією, означає, що:

а) заявка, подана в одній із країн – членів Бернського Союзу, надає заявникові право подати цю саму заявку до будь-якої країни – члена цього Союзу з пріоритетом за першою заявкою;

б) кожна із країн, що вступила до Бернського Союзу, зобов'язана надавати громадянам інших країн, які приєдналися чи є членами цього Союзу, таку ж саму охорону, яку ця країна надає власним громадянам;

в) заявку для отримання свідоцтва, що надасть охорону прав у країні, може подати тільки громадянин цієї країни;

г) охорона прав на об'єкти права інтелектуальної власності не залежить від будь-яких формальних умов, охорона надається в міру факту створення твору й не зумовлюється реєстрацією, депонуванням тощо.

Практичне заняття 1

Зміст заняття

Поняття інтелектуальної діяльності та її результату. Історія становлення правової охорони результатів інтелектуальної діяльності. Поняття права інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності. Поняття та класифікація об'єктів права інтелектуальної власності. Характеристика суб'єктів права інтелектуальної власності.

Завдання 1

Порівняйте поняття «інтелектуальна діяльність», «інтелектуальна власність» і «право інтелектуальної власності». Охарактеризуйте позитивну та негативну роль і значення інтелектуальної власності в сучасному суспільстві.

Джерела

1. Multilateral Convention establishing the World Intellectual Property Organization signed at Stockholm on 14 July. 1967.

No. 11846. URL: <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20828/volume-828-I-11846-English.pdf>.

2. What is Intellectual Property? URL: <https://www.wipo.int/about-ip/en/>.

3. William Fisher Theories of Intellectual Property. URL: <https://cyber.harvard.edu/people/tfisher/iptheory.pdf>.

4. Бошицький Ю. Л. Право інтелектуальної власності. *Юридична енциклопедія* / редкол. Шемшученко Ю. С. та ін. URL: https://leksika.com.ua/16231222/legal/pravo_intelektualnoyi_vlasnosti.

5. Мироненко Н. М. Інтелектуальна власність. *Юридична енциклопедія* / редкол. Шемшученко Ю. С. та ін. URL: https://leksika.com.ua/15310511/legal/intelektualna_vlasnist.

6. Рон Марчант. Інтелектуальна власність – це не про закони, це про розвиток економіки. URL: https://zn.ua/ukr/macrolevel/ron-marchant-intelektualna-vlasnist-ce-ne-pro-zakoni-ce-pro-rozvitok-ekonomiki-306349_.html

7. Піратська партія України. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Піратська_партія_України.

Завдання 2

Визначте, чи можна обмежити інтелектуальну діяльність людини або знищити інтелектуальну власність? Чи підлягає обмеженням право інтелектуальної власності? У чому полягає принципова відмінність володіння об'єктами інтелектуальної власності від власності на матеріальний об'єкт?

Джерела

1. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text.

3. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text.

4. Про заборону репродуктивного клонування людини : Закон України від 14 грудня 2004 року № 2231-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2231-15#Text>.

5. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини : Конвенція про права людини та біомедицину. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text.

6. Кримінальний кодекс України (ч. 4 ст. 299, ст. 300, ст. 301). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

7. Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони виготовлення та поширення інформаційної продукції, спрямованої на пропагування дій держави-агресора : Закон України від 3 березня 2022 року № 2109-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-20#n19>.

8. Якубівський І. Територіальні межі майнових прав інтелектуальної власності. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2015. Випуск 61. С. 348–357.

9. Блажівська Н. Обмеження прав інтелектуальної власності відповідно до практики Європейського суду з прав людини. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2018. № 6. URL: <http://uran.inprojournal.org/article/view/162681>.

Завдання 3

Охарактеризуйте етапи розвитку правової охорони об'єктів права інтелектуальної власності у світі. Що сприяло виникненню ідеї охорони прав на результати інтелектуальної діяльності та вплинуло на розвиток права інтелектуальної власності? Охарактеризуйте теорії інтелектуальної власності, які існують зараз.

Джерела

1. William Fisher Theories of Intellectual Property. URL: <https://cyber.harvard.edu/people/tfisher/iptheory.pdf>.

2. Вірченко В. Історія розвитку теоретичних уявлень про зміст та джерела права інтелектуальної власності. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/146_4.pdf.

3. Кохановська О. Основні теорії права інтелектуальної власності та їх вплив на розвиток сучасного законодавства в Україні. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/Kohanovska_52-59.pdf.

4. Дмитришин В. С. Історичний генезис правовідносин щодо розпоряджання правами інтелектуальної власності. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. Вип. 2. С. 34–38. URL: http://apnl.dnu.in.ua/2_2020/2_2020.pdf#page=34.

Завдання 4

А. придбав диск із музичними записами й вирішив його подарувати своєму другові на день народження. Проте побачив на диску попередження, що розповсюдження цих музичних творів повинно здійснюватися лише з дозволу компанії «Universal Music Group», у разі порушення цього застереження особа може бути притягнена до юридичної відповідальності. Дайте відповіді на запитання: які права є у громадянина А. як у власника диска, чи має право він його подарувати; що собою являють права на музичні твори; як співвідноситься право інтелектуальної власності і право власності на матеріальний об'єкт, на якому записано музичний твір; чи матиме значення, на території якої держави відбуваються ці події; чи може юридична особа бути власником прав інтелектуальної власності на музичний твір, якщо він написаний композитором В., а виконавцем був співак М.?

Джерела

1. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

2. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>.

3. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text.

4. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770#Text.

5. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763#Text.

Завдання 5

Винахідник Василенко розробив новий фільтр, що дозволяє отримувати якісну питну воду. Василенко навчається в школі, йому 13 років, проте вчитель хімії порадив отримати патент на винахід. Чи можна вважати винахідником неповнолітнього? Які суб'єкти можуть бути суб'єктами права інтелектуальної власності? Чи зможе Василенко подати заявку на винахід, щоб отримати патент і в Україні, і ще декількох європейських країнах?

Джерела

1. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

2. Договір про патентну кооперацію від 19 червня 1970 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895_001#Text.

3. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 року № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.

Завдання 6

Європейська громадська організація «Animals are our friends», діяльність якої присвячена захисту прав тварин, організувала конкурс фотографії для привернення уваги до проблеми безпритульних тварин. Надіслані фотографії були опубліковані відповідно до умов конкурсу на сайті організації та на сторінках організації в соціальних мережах Instagram і Facebook. Громадянка України К. взяла участь у цьому конкурсі, проте під час публікації були переплутані прізвища авторів фотографій (під фо-

тографіями К. було зазначено прізвище іншого автора, а К. була зазначена автором чужих фотографій). На звернення К. до організаторів конкурсу про порушення її прав інтелектуальної власності вона отримала відповідь, що за умовами конкурсу автори погодилися на публікацію та відсутність оплати, тому майнової шкоди К. не зазнала. Що являють собою майнові права інтелектуальної власності? Що являють собою особисті немайнові права інтелектуальної власності? Чи відбулося порушення права інтелектуальної власності К.? Чи має значення, що публікація здійснювалася не в Україні?

Джерела

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text.
2. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770#Text.
3. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.

ТЕМА 2. СИСТЕМА МІЖНАРОДНИХ І НАЦІОНАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Під час вивчення цієї теми здобувачі вищої освіти повинні усвідомити, що джерела права інтелектуальної власності поділяються на дві групи: національні та міжнародні.

Здобувачі повинні вміти характеризувати національні джерела авторського права: Конституцію України, кодекси України, Закон України «Про авторське право та суміжні права», знати норми авторського права, що містяться в інших законодавчих актах України. Необхідно навчитися характеризувати міжнародні джерела авторського права: Бернську конвенцію про охорону літературних і художніх творів; Всесвітню конвенцію про авторське право; Договір ВОІВ про авторське право; знати стандарти Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угоди TRIPS) щодо наявності, обсягу та використання авторських прав.

Також необхідно знати систему національних джерел суміжних прав і міжнародні джерела суміжних прав: Римську конвенцію про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення; Женевську конвенцію про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм; Брюссельську конвенцію про розповсюдження несучих програми сигналів, що передаються через супутники; Договір ВОІВ про виконання й фонограми; знати стандарти Угоди TRIPS щодо наявності, обсягу та використання суміжних прав.

Здобувачі повинні знати, що систему національних джерел патентного права становлять Цивільний кодекс України; Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі»; Закон України «Про охорону прав на промислові зразки». А серед міжнародних джерел знати договори, що встановлюють міжнародну систему охорони промислової власності: Паризьку конвенцію про охорону промислової власності; стан-

дарту Угоди TRIPS щодо наявності, обсягу та використання прав на патенти і промислові зразки; Договір про патентну кооперацію; Договір про патентне право; Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів для цілей патентної процедури; Гаазьку угоду про міжнародне депонування промислових зразків; Страсбурзьку угоду про Міжнародну патентну класифікацію; Локарнську угоду про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків.

Необхідно знати національне та міжнародне правове регулювання відносин, пов'язаних із торговельними марками та географічними зазначеннями. Основні положення щодо захисту торговельних марок в Україні містяться в Цивільному кодексі та Законі України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», для запровадження охорони географічних зазначень було ухвалено Закон України «Про правову охорону географічних зазначень». До міжнародних актів, які є джерелами регулювання відносин щодо засобів індивідуалізації товарів і послуг, можна віднести Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків, Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, Лісабонську угоду про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації, Ніццьку угоду про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків, Віденську угоду про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків, Угоду TRIPS.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження:

1. Основна мета Договору про патентну кооперацію полягає:

- а) у видачі всесвітніх патентів;
- б) запровадженні єдиної класифікації винаходів;
- в) спрощенні й підвищенні ефективності процесу подачі заявок на одержання патентної охорони в низці країн;
- г) здійсненні контролю за подачею патентних заявок в усьому світі.

2. Система міжнародної реєстрації промислових зразків запроваджена:

- а) Римською конвенцією;
- б) Мадридською угодою;
- в) Страсбурзькою угодою;
- г) Гаазькою угодою.

3. Охорону літературних і художніх творів на міжнародному рівні забезпечено:

- а) Бернською конвенцією;
- б) Римською конвенцією;
- в) Гаазькою конвенцією;
- г) Паризькою конвенцією.

4. Що з переліченого належить до міжнародних джерел правового регулювання об'єктів промислової власності:

- а) Цивільний кодекс України;
- б) Римська конвенція від 26 жовтня 1961 р.;
- в) Паризька конвенція від 20 березня 1883 р.;
- г) Бернська конвенція від 9 вересня 1886 р.?

5. Конвенція, яка засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності, проголошує, що інтелектуальна власність об'єднує в собі права, що стосуються:

- а) усього переліченого;
- б) виступів виконавців, фонограм і програм ефірного мовлення – винаходів в усіх сферах людської діяльності;
- в) наукових відкриттів; промислових зразків; товарних знаків, знаків обслуговування та торгових назв і позначень; запобігання недобросовісної конкуренції;
- г) літературних, художніх і наукових творів.

6. Яка з цих міжнародних угод не набула чинності для України:

- а) Паризька конвенція про охорону промислової власності 1883 року;

- б) Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації 1958 року;
- в) Римська конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення 1961 року;
- г) Женевська конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм 1971 року?

Практичне заняття 2

Зміст заняття

Міжнародні та національні джерела авторського та суміжних прав. Міжнародні та національні джерела права промислової власності. Міжнародні та національні джерела правового регулювання засобів індивідуалізації товарів і послуг.

Розв'язання кейсів.

Завдання 1

Охарактеризуйте національні джерела права інтелектуальної власності. Назвіть статті Конституції, що стосуються охорони інтелектуальної власності. Які ознаки притаманні українському законодавству про право інтелектуальної власності?

За якими критеріями можна класифікувати міжнародні джерела охорони прав інтелектуальної власності? Поясніть значення міжнародних договорів, що запроваджують міжнародні класифікаційні системи об'єктів інтелектуальної власності. Яке значення для держави має приєднання до міжнародних договорів, що спрощують одержання охорони в декількох країнах?

Завдання 2

У державі А. серед об'єктів авторського права є твори ужиткового мистецтва (що містить у собі графічний або текстильний дизайн), у державі В. для творів ужиткового мистецтва визначено різний обсяг прав і терміни тривалості порівняно з іншими творами. Обидві держави є членами Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів. Який режим охо-

рони творів ужиткового мистецтва, створених автором із країни А., у країні В. і для творів, створених автором із країни В., у країні А.?

Завдання 3

Відповідно до ст. 7 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів загальний строк охорони авторського права становить усе життя автора і 50 років після його смерті. Відповідно до норм ст. IV Всесвітньої конвенції про авторське право строк охорони авторського права – 25 років після смерті автора. Який строк охорони авторського права встановлено українським законодавством; норми закону або зазначених конвенцій мають пріоритет для визначення строку охорони об'єктів авторського права?

Завдання 4

Додатковий розділ Паризького акта (1971) Бернської конвенції передбачає спеціальні пільги для країн, що розвиваються. Які держави можуть скористатися правом зробити таке застереження, чи може Україна зробити таке застереження? Які наслідки матиме це застереження для авторів із держав, які скористалися цим правом, з інших держав?

Завдання 5

Громадянка України А. є автором серії фотографій про мандрівку до Марокко, деякі з них були оприлюднені нею на власній сторінці в соціальній мережі Instagram. Пізніше вона дізналася, що невелике туристичне агентство в цій країні використовує ці фотографії для оформлення свого сайту та звернулася до юриста за консультацією. Дайте відповіді на питання: які міжнародні договори захищають об'єкти авторського права; чи поширюється авторське право на фотографічні твори, оприлюднені в соціальних мережах; чи має право іноземне агентство використовувати для оформлення свого сайту ці фотографії без дозволу автора?

Завдання 6

Українське підприємство «Вектор» вирішило в декількох країнах отримати правову охорону на промисловий зразок (оригінальний зовнішній вигляд ліхтарика). Країни, де заплановано отримати охорону, – Україна, Польща, США, Мексика. Які міжнародні договори визначають процедури надання правової охорони на промислові зразки в різних країнах? Чи є зазначені держави учасницями цих угод? Чи зможе підприємство одержати правову охорону промислового зразка в цих країнах? На які строки охорони можна розраховувати?

Джерела

1. Профілі країн на сайті ВОІВ. URL: https://www.wipo.int/directory/en/details.jsp?country_code=UA.
2. Охорона промислових зразків. URL: <https://www.wipo.int/designs/en/>.
3. Угода TRIPS. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/981_018.

Завдання 7

Відомій британській фармацевтичній компанії «BioHealth» належать права на винахід, об'єктом якого є лікарський засіб, що допомагає людям із діабетом другого типу знижувати рівень цукру. Дія патенту поширюється на держави – члени Європейської патентної конвенції. Компанія «BioHealth» продає свій лікарський засіб під зареєстрованою торговельною маркою «BioDiabetin». Співробітникам компанії стало відомо, що контрафактні версії їхнього лікарського засобу можна побачити у продажі в аптеках в Україні. Ці контрафактні лікарські засоби продаються під різними торговельними марками, зокрема «BioDiabeton», «DiaBio». Чи порушується право фармацевтичної компанії на торговельну марку та на винахід у цьому разі?

Джерела

1. Угода TRIPS. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/981_018.
2. Держави-члени Європейської патентної організації. URL: <https://www.epo.org/about-us/foundation/member-states.html>.

ТЕМА 3. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Метою вивчення теми є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про становлення міжнародного співробітництва у сфері охорони інтелектуальної власності.

Потрібно знати основні історичні етапи охорони результатів науково-технічної діяльності, причини інтернаціоналізації охорони об'єктів промислової власності, як відбувалося становлення міжнародної системи охорони товарних знаків, знати історію охорони наукових відкриттів, компонувань інтегральних мікросхем, селекційних досягнень, комерційної таємниці.

Потрібно знати завдання та функції Всесвітньої організації інтелектуальної власності, уміти характеризувати участь України в діяльності цієї організації. Як відбувається охорона прав інтелектуальної власності в межах Світової організації торгівлі. Знати регіональні системи охорони прав інтелектуальної власності.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності:
 - а) це неурядова міжнародна організація, яка об'єднує авторів зі всього світу;
 - б) незалежна міжнародна організація;
 - в) спеціалізована установа Організації Об'єднаних Націй;
 - г) спеціалізована установа Світової організації торгівлі.

2. Всесвітня організація інтелектуальної власності створена:
 - а) Паризькою конвенцією про охорону промислової власності 1883 року;
 - б) Резолюцією ООН;
 - в) Всесвітньою конвенцією про авторське право;
 - г) окремою угодою.

3. У якому році було створено Всесвітню організацію інтелектуальної власності:

- а) 2022;
- б) 1948;
- в) 2000;
- г) 1967?

4. Який із перелічених документів НЕ регламентує діяльність ВОІВ:

- а) Угода про торговельні аспекти права інтелектуальної власності;
- б) Угода між Організацією Об'єднаних Націй і ВОІВ;
- в) Угода про штаб-квартиру ВОІВ;
- г) Конвенція, що заснувала Всесвітню організацію інтелектуальної власності?

5. Міжнародний орган, що займається встановленням глобальних правил торгівлі між державами, а також урегулюванням торгових суперечок між урядами держав-членів:

- а) це ВОІВ;
- б) Угода TRIPS;
- в) ЮНЕСКО;
- г) Світова організація торгівлі.

6. Як називається угода, розроблена в межах СОТ, що стосується інтелектуальної власності:

- а) Всесвітня конвенція про авторське право;
- б) Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності;
- в) Договір про охорону об'єктів права інтелектуальної власності в міжнародній торгівлі;
- г) Паризька конвенція про охорону промислової власності?

Практичне заняття 3

Зміст заняття

Становлення міжнародного співробітництва у сфері охорони інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності. Участь України в діяльності Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Охорона прав інтелектуальної власності в межах Світової організації торгівлі. Регіональні системи охорони прав інтелектуальної власності.

Розв'язання кейсів.

Завдання 1

Діяльність яких міжнародних організацій спрямовано на охорону інтелектуальної власності? Назвіть міжнародні організації з охорони інтелектуальної власності, членом яких є Україна, які наслідки для держави породжує ця участь?

Завдання 2

Ознайомтесь із Конвенцією про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності від 14.07.1967 і дайте відповіді на питання:

1. Цілі та функції ВОІВ.
2. Структура ВОІВ.
3. Функції Генеральної асамблеї ВОІВ.
4. Функції Конференції ВОІВ.
5. Функції Координаційного комітету ВОІВ.
6. Функції Міжнародного бюро ВОІВ.

Завдання 3

Ознайомтесь із змістом таких міжурядових угод України щодо співпраці у сфері охорони прав інтелектуальної власності. Поясніть, для виконання яких завдань їх було укладено:

– Угода про співробітництво між Кабінетом Міністрів України і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності;

- Угода про співробітництво у сфері інтелектуальної власності між Кабінетом Міністрів України та Урядом Китайської Народної Республіки;
- Угода між Кабінетом Міністрів України та Виконавчою владою Грузії про співробітництво у сфері охорони промислової власності;
- Угода між Україною та Грузією про взаємну правову охорону географічних зазначень для вин, спиртних напоїв і мінеральних вод;
- Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво в галузі охорони промислової власності;
- Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво в галузі охорони промислової власності;
- Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Азербайджанської Республіки про співробітництво у сфері охорони авторського права й суміжних прав;
- Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Узбекистан про співробітництво у сфері охорони прав інтелектуальної власності.

Завдання 4

Поясніть, виконання яких завдань покладено на Європейське патентне відомство (<https://www.epo.org/>), яким міжнародним документом визначено його компетенцію? Чи може український винахідник звернутися до Європейського патентного відомства, щоб отримати правову охорону на свій винахід на території всіх держав Європи?

ТЕМА 4. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ТА СУМІЖНИХ ПРАВ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Система охорони авторського права сприяє розвитку літератури, науки та мистецтва, значному поширенню й забезпеченню правомірного використання літературних, музичних, хореографічних, художніх, фотографічних, аудіовізуальних та інших творів, комп'ютерних програм. Для розуміння основ правового регулювання відносин, пов'язаних зі створенням об'єктів авторського права, необхідно, щоб здобувачі чітко знали поняття та вміли характеризувати ознаки об'єкта авторського права. Так, зазначаючи про твір як об'єкт авторського права, необхідно знати, що він повинен мати творчий, оригінальний характер та об'єктивну форму вираження, знати види об'єктів авторського права. Також потрібно знати, що охорона поширюється лише на форму вираження твору, а не на ідеї, що в ньому виражено. Необхідно знати, які твори не можуть бути об'єктами авторського права.

Здобувачі вищої освіти повинні розуміти різницю між первинними та похідними суб'єктами авторського права, як фізичні та юридичні особи набувають авторських прав, які суб'єкти можуть набувати авторських прав за законом і за договором. Потрібно знати, хто є автором твору, у який момент виникають авторські права у творця твору.

Здобувачі вищої освіти повинні знати, що найважливішим аспектом будь-якого права є його зміст. Зміст авторського права визначається як сукупність наданих автору прав (правомочностей), необхідних для охорони інтересів, пов'язаних зі створенням і використанням твору суспільством. З одного боку, повноваження автора – це повноваження особистого характеру, які утворюють особисті немайнові права, а з іншого боку – правомочності майнового характеру, які утворюють майнові права, що дозволяють автору здійснювати використання свого твору чи робити це третім особам, одержуючи за це винагороду.

Здобувачі вищої освіти повинні знати, що під суміжними йдеться про права, пов'язані з авторським правом. Існують три різновиди суміжних прав: права виконавців на їхнє виконання, права виробників фонограм або відеограм на їхні фонограми або відеограми та права організацій ефірного мовлення на їхні радіо- та телевізійні програми. Необхідно розуміти, у чому полягає необхідність охорони прав виконавців, виробників фонограм, відеограм, організацій мовлення. Необхідно знати, який строк дії суміжних прав встановлено українським законодавством і міжнародними актами.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Автором твору визнають:

- а) особу, що набула права авторства через його платне придбання;
- б) фізичну особу, творчою працею якої створено твір;
- в) юридичну особу, що організувала й фінансувала створення результату творчої діяльності.

2. Авторське право виникає:

- а) з моменту сплати коштів за користування значком ©;
- б) тільки після його реєстрації;
- в) унаслідок факту його створення;
- г) з моменту виконання всіх формальностей щодо ідентифікації твору.

3. Чи правильне твердження, що авторське право охороняє тільки оригінальну ідею, але не оригінальне вираження цієї ідеї:

- а) неправильне;
- б) ідея охороняється як об'єкт авторського права, тільки якщо вона має винахідницький рівень;
- в) правильне?

4. Будь-яка демонстрація оригіналу або примірника твору у місцях, де присутні чи можуть бути присутніми особи, які не належать до кола сім'ї чи близьких знайомих цієї сім'ї особи:

- а) це похідний твір;
- б) публічне застосування;
- в) публічне виконання;
- г) публічний показ.

5. Що являє собою право слідування відповідно до українського законодавства, яких творів воно стосується:

- а) право автора твору оригіналу художнього твору на частку від вартості наступного продажу оригіналу твору;
- б) право авторів наукових творів на використання методів, описаних у цих творах;
- в) право видати твір під псевдонімом та отримувати справедливу винагороду за його використання через представника;
- г) право авторів музичних творів на справедливу винагороду за публічне виконання твору?

6. Коли починається і скільки триває правова охорона майнових прав виробників фонограм і відеограм відповідно до українського законодавства:

- а) є чинними з моменту вироблення фонограми, спливає через 50 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком вироблення фонограми;
- б) є чинними з моменту вироблення фонограми, спливає через 25 років;
- в) чинні впродовж 70 років із дня виготовлення фонограми;
- г) чинні з моменту публічної демонстрації фонограми, спливає через 50 років, що обчислюються з 1 січня, наступного за роком вироблення фонограми?

Практичне заняття 4

Зміст заняття

Поняття й ознаки об'єкта авторського права. Зміст і види авторських прав. Поняття суміжних прав. Виникнення та охорона авторських і суміжних прав. Визначення строку дії авторського права та суміжних прав. Поняття та випадки вільного використання творів та об'єктів суміжних прав. Розпорядження майновими правами.

Розв'язання кейсів.

Завдання 1

Ознайомтеся з Бернською конвенцією про охорону літературних і художніх творів від 09.09.1886 та порівняйте її положення з правовим регулюванням авторського права в Україні.

Обґрунтуйте, чому в Україні, яка є учасницею Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, відрізняються строки охорони об'єктів авторського права.

Завдання 2

Порівняйте правове регулювання суміжних прав в Україні з положеннями міжнародних договорів щодо охорони суміжних прав. Обґрунтуйте, чому суміжні права є похідними від авторських. Чому об'єкти суміжних прав існують завдяки наявності об'єктів авторського права?

Завдання 3

У країні А. до моменту приєднання до Всесвітньої конвенції про авторське право строк охорони майнових авторських прав становив усе життя автора. Через два роки після приєднання держави А. до цієї конвенції іноземне видавництво вирішило видати твори письменника К., який помер за десять років до цього. Книги планували продавати у країні А. та десяти інших державах. Чи вправі спадкоємці автора вимагати виплати винагороди за використання творів К., якщо Всесвітньою конвенцією про авторське право визначено мінімальним строком охорони авторських прав усе життя автора та 25 років після смерті?

Завдання 4

Керівник підприємства В. доручив групі працівників підготувати зведену інформацію по підприємствах харчової галузі регіону з указівкою на типи продукції, час на ринку, наявність у реєстрі судових рішень щодо невиконання зобов'язань та іншої інформації на основі відкритих даних, що загалом дає уявлення про ділову репутацію цих підприємств. База даних виявилася вдалою та інформативною, тому було ухвалено рішення надавати платний доступ до неї через сайт підприємства В. для всіх охочих. Проте керівник підприємства В. дізнався про копіювання бази одним із працівників, який переважно виконував роботу з її наповнення. Дайте відповіді на запитання: чи можна вважати підготовлену базу даних об'єктом авторського права. Які ознаки повинні бути у твору, щоб він був об'єктом авторського права? Що являють собою компіляції даних, на які поширюється право *sui generis*? Хто має право на використання цієї бази – підприємство чи працівники, які її створювали? Чи надається охорона базам даних на міжнародному рівні?

Завдання 5

Історики Майкл Бейгент і Річард Лей звинуватили Дена Брауна, автора книги «Код да Вінчі» у плагіаті. Вони стверджували, що у своїй книзі Д. Браун використав ідеї, висунуті ними ще в 1982 році в науковій праці «Свята кров і святий Грааль», зокрема вони зазначали про те, що самі писали про те, що в Ісуса та Марії Магдалени була дитина, через яку рід святого сина Божого продовжено й досі. Усього називають 15 збігів в обох книгах. Що являє собою плагіат? Які нормативні акти та міжнародні договори регулюють це питання? Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як плагіат?

Завдання 6

За замовленням видавництва С. і В. зробили переклад низки творів іноземних авторів на українську мову. Між перекладачами й видавництвом виникли розбіжності з приводу виплати винагороди й подальшого використання перекладів. Видавницт-

во вважає, що оскільки переклад не є творчим процесом, тому воно готове розрахуватися як за технічну роботу. Перекладачі звернулися за консультацією до юриста. Яка буде надана консультація? Чи є переклад об'єктом авторського права? Чи відображається на охороні перекладу та обставина, де було створено первісний твір? Дотримання яких умов дозволяє здійснювати переклад літературного твору? Чи є різниця здійснювати переклад творів Вальтера Скотта, Еріха Марії Ремарка або Джоан Роулінг?

Завдання 7

Польський художник Ковальський намалював картину, яку придбав громадянин України Семенюк на аукціоні. Через рік Ковальський звернувся до Семенюка з проханням надати йому можливість зняти копію з картини, сфотографувавши її. Семенюк відмовив йому в цьому проханні, мотивуючи тим, що тепер картина належить йому, і він не хоче її нікому показувати. Які особливості щодо прав інтелектуальної власності визначено законодавством для авторів творів образотворчого мистецтва? Чи правомірна відмова Семенюка? Чи має значення для правової охорони твору образотворчого мистецтва, що його автор не є громадянином України?

Завдання 8

Видавництво «Кальварія» у 2009 році на підставі ліцензійного договору опублікувало новелу французького письменника Еріка-Емануеля Шмітта «Оскар і рожева пані». У червні 2021 р. видавництву стали відомі факти використання цього твору в Україні:

а) у пості відомого блогера в соціальній мережі було опубліковано невеликий уривок із твору;

б) ГО «Друзі Гомера» виготовило 10 примірників повісті рельєфно-крапковим шрифтом і планувало передати місцевому відділенню УТОС;

в) один з інститутів виготовив 20 примірників твору для використання в навчальному процесі. Водночас в деяких місцях твір переривався коментарями щодо літературних прийомів та образів, якими користувався автор.

Чи відбувалося порушення авторських прав у цьому разі?

Завдання 9

Скульптори Шевченко та Довгалюк є авторами «Пам'ятника цукру», розташованого у сквері в центрі міста Суми. Чи мають вони право вимагати компенсації за те, що: 1) туристи фотографуються на фоні цього твору мистецтва; 2) видавництво випустило альбом фотографій міста Суми і на одній із них зображено цей пам'ятник; 3) підприємець Дідич вирішив продавати сувеніри у вигляді маленької копії пам'ятника?

Завдання 10

До відомого співака К. звернулося рекламне агентство з проханням заспівати одну пісню з його репертуару для їхньої рекламної кампанії із продажу лікєро-горілочаних виробів торговельної марки «Козацька» (автором пісні є Л.). Співак відмовився у зв'язку з тим, що не дійшли згоди щодо оплати, тому реклама продукції цієї торговельної марки стала супроводжуватися цією самою піснею у виконанні іншого співака. Проте К. подав до суду позов на рекламне агентство у зв'язку з тим, що в рекламному роликун звучить пісня з його репертуару, а він має на своє виконання суміжні права. Що є об'єктом суміжних прав, а що авторських? Чи порушуються в цьому разі права інтелектуальної власності співака?

Завдання 11

Громадянин Івченко пише пародійні тексти на мотиви популярних пісень, а також перекладає пісні іноземних популярних виконавців і сам їх виконує. Деякі пісні він записав на студії і, вважаючи себе виконавцем, отже, єдиним власником суміжних прав, на своє виконання, вирішив оприлюднити на власних сторінках у соцмережах. Що в цьому разі є об'єктом авторського права, а що суміжних прав? Чи можуть у нього виникнути якісь проблеми у зв'язку з тим, що він доводить до невизначеного кола осіб ці виконання? Які заходи можуть вжити автори музики та оригінальних текстів для захисту своїх авторських прав? Які особливості пародії як жанру естрадного мистецтва?

Завдання 12

Громадянин України К., відвідуючи конкурс для молодих виконавців, здійснив відеозапис на телефон деяких виконань, які його вразили, згодом він оприлюднив на своєму каналі в Youtube записи виконань неповнолітніх виконавців А. та Н., що приїхали на конкурс із Молдови та Словаччини відповідно. Не знаючи імен виконавців, К. не став зазначати їх в описі відео. Проте через вірусність відео батьки А. та Н. через деякий час дізналися про оприлюднення цих записів і звернулися до К. з вимогою прибрати із свого каналу запис виконань і виплатити компенсацію за їхнє використання. Проте К. не погодився з вимогами, адже конкурс відбувався у приміщенні з вільним входом, а згоду в неповнолітніх не потрібно питати, запис відбувався на його телефон, отже, у К. є всі права на виготовлену відеограму. Визначте, чи є правомірними дії К. Чи порушено права А. та Н., якщо так, то які? Які права інтелектуальної власності належать виробникам відеограм, за яких умов вони виникають?

Завдання 13

Під час підготовки постановки опери «Запорожець за Дунаєм» до театру звернулася місцева телерадіокомпанія з проханням надати дозвіл на передання в ефір вистави. Дізнавшись про це, актори театру заявили адміністрації театру, що вони не дозволяють зробити ані запису вистави, ані трансляції, мотивуючи тим, що це зменшить відвідування вистави. Адміністрація театру, навпаки, наполягала на тому, що це дозволить зробити рекламу театру і, відповідно, підвищить попит на квитки. Дайте відповідь на запитання: чи мають право виконавці забороняти трансляцію вистави. Які права належать виконавцям відповідно до українського законодавства?

ТЕМА 5. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ АВТОРСЬКИМ ПРАВОМ І СУМІЖНИМИ ПРАВАМИ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Метою вивчення теми є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про систему колективного управління та його роль у здійсненні авторського права й суміжних прав. Колективне управління правами виникає у зв'язку з використанням музичних, драматичних, художніх творів, а також щодо управління правами виконавців і виробників фонограм та у зв'язку з кабельною ретрансляцією програм, що передаються в ефір.

Здобувачі вищої освіти повинні засвоїти механізм діяльності організацій колективного управління правами авторів і суміжними правами за українським і європейським законодавством, знати, як здійснюється збирання винагороди за комерційне використання фонограм, опублікованих із комерційною метою, а також як збирається і між якими суб'єктами розподіляється плата за здійснення «приватної копії».

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Колективне управління, що здійснюють організації колективного управління, зареєстровані відповідно до українського законодавства виключно щодо об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, унесених до каталогу відповідної організації колективного управління:

- а) це обов'язкове колективне управління;
- б) представницьке колективне управління;
- в) добровільне колективне управління;
- г) розширене колективне управління.

2. Колективне управління майновими правами на об'єкти авторського права і (або) суміжних прав незалежно від їхньої наявності в каталозі організації колективного управління, що

здійснюється акредитованими організаціями у визначених українським законодавством сферах:

- а) це обов'язкове колективне управління;
- б) добровільне колективне управління;
- в) представницьке управління правами;
- г) розширене колективне управління.

3. У який спосіб визначають винагороду за репрографічне відтворення творів (приватне копіювання):

- а) у формі відрахувань частки вартості друкованих примірників об'єктів авторського права;
- б) у формі відрахувань частки (у вигляді відсотків) вартості обладнання й матеріальних носіїв, із застосуванням яких можливо здійснити репрографічне відтворення творів;
- в) визначають надбавку у вигляді твердої суми до вартості обладнання, із застосуванням якого можливо здійснити репрографічне відтворення творів?

4. Колективне управління стосовно управління майновими правами правовласників у сфері авторського і (або) суміжних прав:

- а) це договір між правовласником і користувачем щодо використання групи об'єктів майнових прав правовласників у сфері авторського і (або) суміжних прав;
- б) діяльність центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності;
- в) діяльність зі збирання, розподілу та виплати правовласникам доходу від прав, що здійснюється в інтересах більше ніж одного правовласника на умовах і з дотриманням принципів, передбачених спеціальним Законом;
- г) система, що зв'язує за допомогою мережі «Інтернет» правовласників і користувачів, забезпечуючи автоматизоване ведення обліку об'єктів майнових прав.

5. Які вимоги встановлені для організацій колективного управління майновими правами правовласників у сфері авторського і (або) суміжних прав:

- а) неприбутковий статус;
- б) засновниками можуть бути виключно правовласники;
- в) громадське об'єднання зі статусом юридичної особи, зареєстроване в установленому порядку;
- г) усе перелічене?

6. Що з переліченого зобов'язані зробити користувачі об'єктів авторського й суміжних прав, якщо законодавство встановлює в цій сфері колективне управління до початку використання їх у своїй діяльності:

а) укласти з правовласниками у сфері авторського і (або) суміжних прав договори про обсяги та способи використання;

б) укласти з організацією колективного управління, яка здійснює управління майновими правами у відповідній сфері, договір про використання таких об'єктів (крім випадків, передбачених у законодавстві);

в) звернутися до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності, із заявою про намір використовувати об'єкти авторського і (або) суміжних прав?

Практичне заняття 5

Зміст заняття

Поняття і становлення колективного управління та його роль у здійсненні авторського права й суміжних прав. Колективне управління правами у зв'язку з використанням музичних, драматичних, художніх творів. Колективне управління правами виконавців і виробників фонограм. Колективне управління правами у зв'язку з кабельною ретрансляцією програм, що передаються в ефір. Колективне управління майновими правами в актах європейського законодавства.

Розв'язання кейсів.

Завдання 1

До юриста за консультацією звернулися:

1) власник магазину стосовно використання пісень для виконання у своєму магазині, які він завантажив із сайту <https://useraudio.net>;

2) директор івент-агенції стосовно використання музичних треків із правомірно куплених дисків для проведення дитячих свят;

3) головний режисер студентського театру, який планує поставити п'єсу Сергія Жадана «Хлібне перемир'я» та супроводжувати виставу читанням його віршів;

4) власник автотранспортного підприємства, яке надає послуги з міжміського перевезення, стосовно використання аудіовізуальних творів для демонстрації пасажирам під час поїздки, примірники яких були правомірно придбані;

5) власник кафе стосовно можливості показу українських і зарубіжних музичних телеканалів на великому телевізійному екрані у своєму кафе для створення приємної атмосфери.

Визначте, чи буде відбуватися використання об'єкта авторських чи суміжних прав. Поясніть, що являє собою колективне управління авторськими та суміжними правами.

Якою буде надана консультація щодо правомірності чи неправомірності використання об'єктів авторських і суміжних прав у цих випадках?

Завдання 2

У художній галереї «Арт-простір» вирішили влаштувати аукціон із метою збирання коштів на допомогу пораненим військовим, для чого збиралися продавати картини декількох митців, зокрема відомої української художниці Тетяни Яблонської. Чи покладає законодавство про авторське право та суміжні права зобов'язання виплачувати винагороду спадкоємцям Яблонської в разі повторного продажу її картин?

Завдання 3

Група програмістів із ЄС та України вирішила створити нову онлайн-платформу для музикантів «Грай!», на яку можна завантажувати своє виконання відомих музичних творів в аудіо- або відеоформаті, що стають доступними для зареєстрованих користувачів платформи, які можуть обмінюватися схвальними чи критичними зауваженнями щодо виконання з метою вдосконалення виконавчої майстерності, оцінюючи виконання за запропонованою шкалою. Записи виконань оцінюють користувачі, а користувачі, які надають багато відгуків, набувають статусу експертів. За користування сайтом стягується невелика щомісячна плата, коштом якої розробники підтримують роботу цієї платформи.

З огляду на положення Директиви 2019/790/ЄС визначте, чи порушуються в цьому разі авторські чи суміжні права? Які застереження чи технічні рішення повинні зробити розробники?

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ОБ'ЄКТІВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Здобувачі повинні вміти характеризувати продукт як об'єкт винаходу та процес як об'єкт винаходу, знати об'єкти, які не визнають винаходами, знати, що промисловим зразком є нове конструктивне вирішення виробу, що визначає його зовнішній вигляд, придатне для відтворення промисловим способом. Важливо знати умови патентоздатності винаходів (корисних моделей) і вміти їх характеризувати (новизна, винахідницький рівень, придатність для промислового використання). Потрібно розуміти, як продукти чи процеси відповідають критеріям патентоздатності винаходів. Здобувачі вищої освіти повинні вміти характеризувати суб'єктів патентного права (авторів винаходів, корисних моделей, промислових зразків, співавторів, патентовласників). Необхідно знати, що, на відміну від авторського права, права авторів винаходів, корисних моделей і промислових зразків охороняються лише після отримання патенту.

Здобувачі вищої освіти повинні знати порядок оформлення патентних прав на кожний вид об'єкта патентної власності, розуміючи, що кожний із них має свої особливості, зумовлені його специфікою, відрізняти національну та міжнародну процедуру набуття правової охорони на об'єкти промислової власності.

Необхідно розуміти, у чому полягає використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка, що являє собою примусова ліцензія та умови її надання, у яких випадках можливе дострокове припинення чинності майнових прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Як можуть бути відновлені достроково припинені виключні майнові права на винахід, корисну модель, промисловий зразок?

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Який мінімальний строк охорони промислових зразків передбачає Угода TRIPS:

- а) 15 років;
- б) 10 років;
- в) 5 років;
- г) 20 років?

2. Який строк охорони майнових прав для винаходу передбачає українське законодавство:

- а) 20 років;
- б) 15 років;
- в) 10 років;
- г) 5 років?

3. За допомогою використання РСТ полегшується і здешевлення одержання патентної охорони відразу в декількох обраних відомствах, замість окремого оброблення заявок у кожному з цих відомств:

- а) неправильно;
- б) правильно.

4. Основне розходження між винаходом і промисловим зразком полягає в такому:

- а) різниця в тому, хто може бути патентовласником;
- б) між патентом і промисловим зразком немає різниці;
- в) патент охороняє зовнішній вигляд об'єкта, а промисловий зразок охороняє інновацію або винахід;
- г) винахід – це нове рішення технічної проблеми, а промисловий зразок – це зовнішній вигляд виробу.

5. Іноземна особа, яка бажає отримати в Україні патент на промисловий зразок, подає заявку:

- а) через патентного повіреного своєї країни;
- б) самостійно;

- в) український патент можуть отримати тільки українські громадяни та зареєстровані в Україні юридичні особи;
- г) через українського патентного повіреного.

6. Що являє собою винахідницький рівень як умова патентоздатності винаходу:

- а) навички, необхідні винахідникові для створення нового винаходу;
- б) кроки, що повинен почати винахідник для подачі заявки на свій винахід;
- в) додаткові знання, утілені у винаході, що не є очевидними для неспеціаліста;
- г) додаткові знання, утілені у винаході, що не є очевидними для фахівця в галузі, об'єктом якої є винахід?

Практичне заняття 6

Зміст заняття

Поняття винаходу, промислового зразка. Суб'єкти патентного права. Патент як форма охорони об'єктів промислової власності. Строки чинності майнових прав. Права та обов'язки патентовласника. Загальні положення про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів. Національна та міжнародна реєстрація прав. Розпорядження майновими правами.

Завдання для обговорення

Порівняйте традиційну процедуру зарубіжного патентування, регіональну реєстрацію та реєстрацію відповідно до РСТ. Подайте цю інформацію у вигляді опорної схеми.

Завдання 1

Вивчіть інформацію щодо поданих об'єктів права промислової власності з бази даних Європейського патентного відомства та поясніть, що це за об'єкт права інтелектуальної власності, які права надаються власнику охоронного документа на цей

об'єкт, визначте, чи чинні на цей момент права інтелектуальної власності:

– Public place taste exercise bicycle https://worldwide.espacenet.com/publicationDetails/biblio?CC=CN&NR=205412061U&KC=U&FT=D&ND=4&date=20160803&DB=EPODOC&locale=en_EP;

– Outer tube for front fork https://worldwide.espacenet.com/publicationDetails/biblio?CC=JP&NR=2009180293A&KC=A&FT=D&ND=3&date=20090813&DB=EPODOC&locale=en_EP;

– Device for braiding hair https://worldwide.espacenet.com/publicationDetails/biblio?DB=EPODOC&II=10&ND=3&adjacent=true&locale=en_EP&FT=D&date=20070428&CC=CA&NR=2523878A1&KC=A1;

– Electric ball valve for watering flowers in garden https://worldwide.espacenet.com/publicationDetails/biblio?DB=EPODOC&II=1&ND=3&adjacent=true&locale=en_EP&FT=D&date=20221125&CC=CN&NR=217898902U&KC=U;

– Viewing tool used in the operation of hand bending pipe https://worldwide.espacenet.com/publicationDetails/inpadoc?CC=US&NR=2018333759A1&KC=A1&FT=D&ND=3&date=20181122&DB=EPODOC&locale=en_EP.

Завдання 2

Заявник подав заявку на промисловий зразок в Україні 11.04.2022, а 11.06.2022 запросив охорону в Польщі, де є заявка, що належить до схожого промислового зразка з пріоритетом від 15.05.2022. Поясніть, кому належить право пріоритету в Польщі.

Завдання 3

Заявник 10.11.2021 подав в Україні заявку на патент на винахід, 25.12.2021 запросив охорону на той же самий об'єкт у Німеччині, де вже існує заявка на аналогічний винахід, поданий 09.06.2021. Визначте, якій заявці належить право пріоритету в Німеччині?

Завдання 4

Проаналізуйте положення Закону України «Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, уведеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України» та визначте, які положення цього закону впливають на права винахідників, заявників, патентовласників.

Завдання 5

Винахідник Василенко винайшов спосіб виробництва стійкого до зовнішніх впливів матеріалу для пакування. Звернувся до патентного повіреного з проханням допомогти отримати патент на його винахід у Сполучених Штатах і Великобританії, не бажаючи подавати заявку до українського патентного відомства.

Чи має право винахідник або автор корисної моделі звернутися одразу до іноземного патентного відомства?

Завдання 6

Французьке підприємство подало заявку до українського патентного відомства на винахід «Генератор автомобільний». У заяві було зазначено, що ця заявка користується конвенційним пріоритетом, оскільки аналогічна заявка була подана у Франції ще півтора роки тому. Українське патентне відомство відмовилося приймати заявку і стало вимагати від іноземного підприємства, щоб, по-перше, заявку було подано через українського патентного повіреного, по-друге, сплатило збір за подання заявки, і, по-третє, у місячний строк надало копію попередньої заявки. Дайте відповіді на запитання: чи правомірні вимоги про подання заявки іноземним заявником за допомогою українського патентного повіреного, сплату збору. Чи відповідає українському законодавству вимога про надання копії попередньої заявки? Який строк передбачено для використання конвенційного пріоритету? Чи дотримані заявником правила надання конвенційного пріоритету? Яким повинно бути рішення українського патентного відомства?

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТОРГОВИХ МАРОК

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Метою вивчення теми є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про сутність торговельної марки та способи ідентифікації товарів і послуг, ознаки конфліктуючої торговельної марки, тотожної торговельної марки, у чому полягає схожість торговельних марок. Потрібно знати суб'єктів прав на торговельні марки та обсяг правової охорони торговельної марки. Необхідно знати позначення, що не можуть бути зареєстровані як торговельні марки, як забезпечують охорону від недобросовісної конкуренції.

Здобувачам вищої освіти необхідно навчитися характеризувати процедуру реєстрації торговельної марки, національну та міжнародну заявки на реєстрацію торговельної марки.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Розрізняльна здатність торговельної марки:
 - а) це міжнародна реєстрація марки;
 - б) визнання марки добре відомою;
 - в) обсяг охорони торговельної марки;
 - г) характеристика торговельної марки, яка полягає у здатності ідентифікувати товари (послуги).

2. Охорона добре відомих торговельних марок в Україні здійснюється на підставі:
 - а) відповідної національної реєстраційної процедури;
 - б) визнання їх такими Апеляційною палатою Національного органу інтелектуальної власності або судом;
 - в) не потребують жодних підтверджень.

3. Строк чинності майнових прав на торгову марку в разі одержання національного свідоцтва в Україні становить:

а) десять років із дати, наступної за датою отримання свідоцтва;

б) десять років із дати, наступної за датою подачі заявки на реєстрацію торгової марки;

в) десять років із моменту створення й використання торгової марки за умови подальшої її реєстрації в установленому порядку.

4. Строк дії міжнародної реєстрації торгової марки відповідно до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків становить:

а) десять років;

б) сімдесят років;

в) п'ятнадцять років;

г) двадцять років.

5. У разі міжнародної реєстрації торговельної марки, на території яких держав одержує охорону заявник:

а) тільки на території тих держав, які мають спільні відомства для розгляду міжнародних заявок;

б) на території конкретних держав – учасниць Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, які зазначені під час подання міжнародної заявки;

в) на території всіх держав – учасниць Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків?

6. Як знаки торговельних марок можуть бути зареєстровані:

а) тривимірні об'єкти, форму яких обумовлено виключно функціональним призначенням;

б) позначення, які складаються лише з однієї літери, цифри, лінії, простої геометричної фігури, що не мають характерного графічного виконання;

в) загальноновживані скорочення;

г) словесні, образотворчі, об'ємні та інші позначення і їхні комбінації.

Практичне заняття 7

Зміст заняття

Поняття та функції торгових марок. Суб'єкти прав на торгові марки. Обсяг правової охорони торгових марок. Позначення, які не можуть бути зареєстровані як торговельні марки. Національна та міжнародна реєстрація торгових марок. Розпорядження майновими правами.

Дайте відповіді на питання:

1. Наведіть можливі способи реєстрації торговельних марок в інших країнах.
2. Наведіть переваги реєстрації торговельних марок за Мадридським протоколом порівняно з національною процедурою міжнародної реєстрації в різних іноземних країнах.
3. Порівняйте, які види торговельних марок реєструють у ЄС та Україні.

Завдання 1

До українського патентного відомства надійшла заявка на реєстрацію торговельної марки від підприємця К., який мав намір зайнятися виробництвом бренді і як торговельну марку своєї продукції хотів використати зображення Президента України на синьому фоні з написом «За перемогу». К. вважав, що така торговельна марка одразу підвищить попит на його продукцію. Чи вправі НОІВ зареєструвати таку торговельну марку? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 2

До українського патентного відомства надійшла заявка на реєстрацію торговельної марки від ТОВ «Зірка», що займається наданням послуг для ветеранів війни та праці, і просить дозволити використовувати як частину торговельної марки Державний герб України, сподіваючись, що на це звернуть увагу ветерани. Чи вправі НОІВ зареєструвати надати дозвіл на використання

герба України в торговельній марці ТОВ «Зірка»? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3

Поясніть, посилаючись на норми чинного законодавства, чому можна або не можна одержати правову охорону на такі словесні торговельні марки:

- а) «Abrakadabra» для 3-го класу товарів МКТП;
- б) «домашнє начиння» для класу 21 МКТП;

Завдання 4

Поясніть, посилаючись на норми чинного законодавства, чому можна або не можна одержати правову охорону на такі словесні торговельні марки:

- а) «Гра престолів» для 28-го класу МКТП;
- б) «смаколики» для 34-го класу МКТП.

Завдання 5

Поясніть, посилаючись на норми чинного законодавства, чому можна або не можна одержати правову охорону на такі зображувальні торговельні марки. Чи можуть бути умови, за дотримання яких це зображення може бути частиною торговельної марки:

- 1) для 28-го класу МКТП;

- 2) для 16-го класу МКТП;

3) для 28-го класу МКТП?

Завдання 6

Поясніть, посилаючись на норми чинного законодавства, чому можна або не можна одержати правову охорону на такі зображувальні торговельні марки. Чи можуть бути умови, за дотримання яких це зображення може бути частиною торговельної марки:

1) для 30 класу МКТП;

2) для 45-класу МКТП;

в) для 3-го класу товарів МКТП?

Завдання 7

Українське підприємство випустило на ринок України в листопаді 2021 р. радіоприймач нового покоління під назвою «Піонер». Заявку на знак для товарів і послуг було подано відповідно до чинного законодавства в грудні 2016 р. за класом «радіотовари». Знак являв собою комбіноване зображення з домінуючим елементом, як таке було використано словесне позначення «Піонер», виконане оригінальним шрифтом у кирилиці. Підприємство мало намір експортувати виріб у країни Східної Європи й готувалося подати заявку на міжнародну реєстрацію згідно з Мадридською угодою. Через півроку після появи на ринку нового виробу і проведення великої рекламної кампанії директор підприємства одержав від японської фірми «Пайоніер Кабусікі Канта» листа, у якому пропонувалося припинити продаж і рекламу радіоприймача «Піонер», тому що фірма є власником чинної в Україні із січня 2021 р. міжнародної реєстрації на знак «Pioneer» для радіотоварів. У разі подальшого випуску радіоприймача «Піонер» фірма подасть позов до суду про порушення своїх прав і відшкодування заподіяного збитку, який на припущення фірми становить 1 млн дол. Оцініть правомірність претензій японської фірми. Які дії варто було вчинити українському підприємству до початку випуску його на ринок виробу? Які можливі дії українського підприємства?

Завдання 8

Підприємство «Ексім» стало імпортувати в Україну солодощі, виготовлені в Узбекистані, використовуючи належно зареєстровану в Узбекистані торговельну марку (реєстрація відбулася у 2010 р.). Проте виявилось, що в Україні таку торговельну марку для кондитерських виробів уже зареєстровано (з 2012 року) підприємством «Орхідея». Яке з цих двох підприємств має право використовувати на території України торговельну марку? Чи залежить реєстрація торговельної марки в одній країні від реєстрації її в іншій? Як можна одержати право використовувати торговельну марку в низці країн? Яке підприємство з цих двох

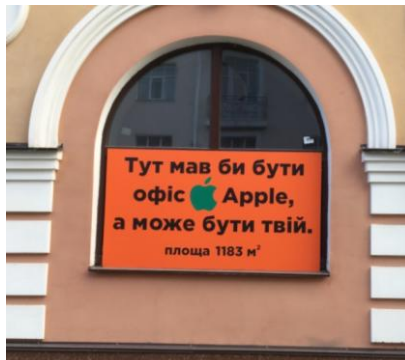
має право використовувати цю торговельну марку в Україні для продажу солодощів? Чи зміниться відповідь, якщо одне підприємство виготовляє солодощі, а інше – моторне мастило?

Завдання 9

Виробник замітника цукру ПрАТ «Віола» звернувся до господарського суду з позовом до ТОВ «Арктика» про порушення прав на торговельну марку, оскільки на складі відповідача зберігалася аналогічна продукція, маркована торговельною маркою, зареєстрованою на ім'я позивача для товарів такого класу. У позові представник «Віоли» просив суд ухвалити рішення про припинення порушення права інтелектуальної власності на торговельну марку та знищення продукції, на яку нанесена ця торговельна марка, оскільки знищення торговельної марки неможливо без втрати споживчих властивостей цієї продукції. Відповідач послався на те, що він не є виробником цієї продукції, а лише надав склади для її зберігання. У процесі розгляду справи було встановлено, що відповідач направив декільком магазинам роздрібної торгівлі проекти договорів купівлі-продажу цього замітника цукру. Яким буде рішення суду з цієї справи? Чи повинні бути знищені вироби, на яких є позначення, що порушують права позивача?

Завдання 10

Оцініть правомірність використання зареєстрованої торговельної марки в зовнішній рекламі, поданій на фото.

Завдання 11

Starlink від SpaceX – це послуга супутникового інтернету від американської компанії SpaceX (логотип – <https://uk.wikipedia.org/wiki/Starlink>). ТОВ «Старлінк» – українська компанія, заснована у 2005 р. (<https://starlink.ua/>).

Американська компанія пред'явила претензію українському підприємству з вимогою припинити використовувати торговельну марку. Оцініть, які права на використання бренду є в обох компаній. Що являє собою добре відома торговельна марка. Дайте свій правовий висновок із цієї ситуації.

Справу розглядали в господарському суді м. Києва за позовом Спејс Експлорейшн Текнолоджіз Корп. (Space Exploration Technologies Corp.) до 1) Товариства з обмеженою відповідальністю «Старлінк»; 2) Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності» (заміна відповідача за правонаступництвом на Державну організацію «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій») про дострокове часткове припинення дії свідоцтва України (справа № 910/10906/22).

На сьогодні є рішення 1-ї інстанції – Рішення Господарського суду м. Києва у Справі від 02.03.2023 № 910/10906/22 (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/109489622>), апеляція залишила рішення без змін (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/113385209>), за результатами розгляду в касаційній інстанції рішення повернули на новий розгляд (<https://reyestr.court.gov.ua/Review/115409007>).

Завдання 12

Громадянин України 18.03.2021 подав у встановленому порядку заявку на одержання свідоцтва на знак для товарів і послуг. 25.04.2021 НОІВ направив заявнику повідомлення про встановлення дати подачі заявки і про прийняття її до розгляду. У серпні 2021 року заявник виявив, що українське підприємство «Вікінг» використовує для маркування своїх товарів позначення, подібне до ступеня змішування з позначенням, поданим ним

на реєстрацію. Чи відбувається порушення прав заявника? Обґрунтуйте можливі дії заявника в цій ситуації. Визначте момент виникнення прав на знак для товарів і послуг. Які норми законодавства повинен брати до уваги заявник під час здійснення дій, спрямованих на запобігання можливого порушення його прав?

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНА ОХОРОНА ГЕОГРАФІЧНИХ ЗАЗНАЧЕНЬ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Метою вивчення теми є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про такий спосіб індивідуалізації товарів, як географічне зазначення. Необхідно знати характеристику суб'єктів права на географічне зазначення, надання правової охорони географічним зазначенням, право на реєстрацію географічного зазначення, реєстрацію географічного зазначення в іноземних державах, чинність прав, що випливають із реєстрації географічного зазначення, використання географічного зазначення, обов'язки власника свідоцтва, порядок визнання недійсною та припинення дії реєстрації географічного зазначення, порушення прав на використання географічного зазначення, випадки, що не є порушенням прав власника свідоцтва, способи захисту прав.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. За яких умов охороняється географічне зазначення:
 - а) якщо дотримано всіх перелічених умов;
 - б) якості, характеристики або репутація продукту мають бути здебільшого обумовлені місцем походження;
 - в) є чіткий зв'язок між продуктом і його початковим місцем виробництва;
 - г) знак повинен ідентифікувати продукт як продукт, що походить із певного місця?

2. Що з переліченого не належить до способів захисту географічного зазначення, які застосовують у різних країнах:
 - а) законодавство про недобросовісну конкуренцію;
 - б) адміністративні схеми затвердження продуктів;
 - в) охороняються як комерційні секрети;
 - г) використання колективних або сертифікаційних знаків?

3. Оберіть правильне твердження:

а) географічне зазначення може використовувати будь-яка особа в регіоні походження, яка виробляє товар відповідно до визначених стандартів;

б) географічне зазначення може використовувати будь-яка особа в межах країни, де зареєстроване це місце походження;

в) географічне зазначення можуть використовувати тільки особи, які отримали ліцензію на провадження відповідного виду діяльності від виробника, який уніс відомості про це географічне зазначення до відповідного реєстру.

4. Відповідно до якої угоди держави-учасниці повинні запровадити механізми захисту географічних зазначень, що передбачають можливість накладання арешту або заборону ввезення товарів, які містять неправдиві або такі, що вводять в оману, зазначення походження:

а) Паризька угода про охорону промислової власності;

б) Мадридська угода про недопущення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень походження товарів;

в) Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації?

5. Для якого типу товарів Угода TRIPS передбачає додаткову правову охорону як географічних зазначень:

а) сиру;

б) електронних пристроїв;

в) мінеральних вод;

г) вин і міцних спиртних напоїв?

6. Міжнародна охорона назв місць походження та географічних зазначень за Лісабонською угодою надається на підставі:

а) реєстрації відповідного зазначення у відповідному національному відомстві держави – учасниці Лісабонської угоди;

б) реєстрації відповідного зазначення в державах – учасниках Угоди TRIPS;

в) реєстрації відповідного зазначення Міжнародним бюро ВОІВ за заявкою компетентного органу договірної держави.

Практичне заняття 8

Зміст заняття

Поняття географічного зазначення. Ознаки та види географічних зазначень. Суб'єкти права на географічне зазначення. Надання правової охорони географічним зазначенням на національному та міжнародному рівнях.

Дайте відповіді на питання:

1. Яка роль зазначень походження товарів?
2. Навіщо потрібна їхня реєстрація?
3. Назвіть міжнародні договори, що забезпечують правову охорону географічних зазначень походження товарів.
4. Охарактеризуйте положення Угоди TRIPS щодо охорони географічних зазначень.
5. Які зобов'язання має Україна щодо географічних зазначень у зв'язку з Угодою про асоціацію України з ЄС від 27.06.2014?
6. Обґрунтуйте, чому, зокрема, сир Рокфор не може бути українського походження.
7. Як дізнатися, чи охороняється якийсь географічне зазначення?
8. Наведіть приклади географічних зазначень, які охороняються в Україні чи інших країнах.
9. Чи мають право українські підприємства зареєструвати кваліфіковане зазначення походження в іноземних державах?

Завдання 1

Зробіть порівняльну характеристику таких засобів індивідуалізації, як торговельна марка й географічне зазначення (порівняйте суб'єктів прав, строки дії, територію дії майнових прав, підстави правової охорони тощо).

Завдання 2

ПрАТ «Трембіта» визначило як основний напрям своєї діяльності виготовлення й реалізацію спирто-горілчаних виробів. Оскільки горілку виготовляли в м. Моршині, засновники товариства вирішили назвати її «Моршинська». Вони вважали, що назва горілки за місцем її походження підвищить попит на неї, бо побутує думка, що продукція, виготовлена в карпатському регіоні, має високу якість. ПрАТ «Трембіта» подало в Національний орган інтелектуальної власності заявку на реєстрацію й надання права використання найменування місця походження товару «Горілка моршинська». Чи вправі НОІВ зареєструвати найменування місця походження товару «Горілка моршинська»? Відповідь обґрунтуйте. Які суб'єкти беруть участь у процедурі розгляду заявок на реєстрацію географічних зазначень? У чому полягає зміст експертизи заявки в цьому разі?

Завдання 3

Група українських виробників меду, які експортують свою продукцію до країн ЄС та Швейцарії вирішили зареєструвати в цих країнах географічне зазначення «український мед». Чи вправі вони звернутися до Міжнародного бюро ВОІВ для реєстрації цього зазначення відповідно до Лісабонської системи? Чи зобов'язана Україна здійснювати охорону зазначень, унесених до цього міжнародного реєстру? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 4

У Франції охоронялося географічне зазначення для виробництва сиру з певного регіону. Проте за заявою виробників сиру з іншого регіону цієї країни було доведено, що назва є родовою й не може використовуватися як географічне зазначення, на підставі чого назву було виключено з відповідного національного реєстру. Проте раніше це зазначення було зареєстровано ще в декількох країнах. Чи зобов'язані інші країни охороняти географічне зазначення, яке в країні походження перестало охоронятися? Які положення містить Угода TRIPS щодо охорони геогра-

фічних зазначень з інших країн? Чи зміниться відповідь, якщо це географічне зазначення внесено до міжнародного реєстру в межах Лісабонської системи охорони зазначень?

Завдання 5

ТОВ «Ризик» у 2015 р. отримало свідоцтво про реєстрацію права на використання кваліфікованого зазначення походження товару, упродовж декількох років здійснювало випуск продукції, унесеної до Державного реєстру України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів. Проте Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення правової охорони географічних зазначень» від 20 вересня 2019 року № 123-ІХ було внесено суттєві зміни до українського законодавства про охорону географічних зазначень і скасовано необхідність одержання таких свідоцтв. Чи вправі підприємство й далі випускати цю продукцію? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 6

ТОВ «Плюс» є виробником мінеральної води «Поляна квасова», відомості про виробника внесено до Реєстру відомостей про особу, яка має право використовувати зареєстроване географічне зазначення. Із січня 2022 року ТОВ стало використовувати це позначення для маркування й іншої продукції, що виробляло ТОВ (пластикові пляшки для води для занять спортом). Науковий інститут, що займається вивченням якостей продукції такого типу, звернувся до НОІВ із клопотанням про заборону ТОВ використовувати таке зазначення походження повністю. Які суб'єкти мають право контролювати способи використання зареєстрованих географічних зазначень? Визначте, чи сталося порушення щодо використання зареєстрованого географічного зазначення? Відповідь обґрунтуйте.

ТЕМА 9. ЗАХИСТ ПРАВ НА КОМЕРЦІЙНУ ТАЄМНИЦЮ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Метою вивчення теми є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про сутність і характеризувати ознаки комерційної таємниці, знати види інформації, що не можуть становити комерційної таємниці, який строк дії охорони прав на комерційну таємницю, основи охорони комерційної таємниці. Суб'єкти права на комерційну таємницю, суть права на комерційну таємницю, види майнових прав на комерційну таємницю, припинення права на комерційну таємницю, правомірні способи одержання комерційної таємниці.

Необхідно відрізнити правомірні та неправомірні способи одержання комерційної таємниці, як може здійснюватися охорона комерційної таємниці, у який спосіб реалізується захист прав власників комерційної таємниці.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Що з переліченого НЕ належить до вимог для інформації, яка може становити комерційну таємницю:

а) засекречена власником підприємства в його інтересах на визначений термін, у визначеному обсязі;

б) має дійсну або потенційну вартість із комерційних міркувань;

в) стосується негативної діяльності підприємства, здатної завдати шкоду суспільству (порушень законів, адміністративних помилок, забруднення навколишнього середовища тощо);

г) надійно захищається її власником або уповноваженою ним особою через систему інформації, розроблення внутрішніх правил засекречення, схову, обігу, знищення та запобігання розголошенню, уведенню відповідного кодування носіїв інформації тощо?

2. Розглядаючи справи про порушення прав комерційної таємниці, суди беруть до уваги та враховують такі чинники:

- а) обсяг зусиль або розмір грошових коштів, які затрачені володільцем на створення цієї інформації;
- б) наскільки широко інформація відома, поширена за межами сфери діяльності володільця;
- в) ступінь доступності інформації для третіх осіб;
- г) усе перелічене.

3. Систему безпеки на підприємстві для охорони комерційної таємниці оформляють:

- а) нормативними актами, які встановлюють право підприємства на комерційну таємницю, а також кримінальну та адміністративну відповідальність працівників за її розголошення;
- б) письмовими зобов'язаннями всіх працівників підприємства не розголошувати інформацію, що належить до комерційної таємниці, та попередження про матеріальну відповідальність про її розголошення;
- в) локальними правовими актами, які вводять у дію внутрішні положення про комерційну таємницю, правила внутрішнього розпорядку, інструкції про роботу з документацією, трудові контракти тощо.

4. Чи існують у міжнародних документах вимоги щодо строку охорони комерційної таємниці:

- а) ні, не існують;
- б) встановлено різними міжнародними актами мінімальний строк охорони – три роки;
- в) так, строки закріплено в Угоді TRIPS;
- г) загальний строк охорони відповідно до Паризької конвенції – десять років?

5. На підставі чого виникає правова охорона комерційної таємниці:

а) правова охорона комерційної таємниці виникає після її реєстрації у відповідних державних органах за умови, що відомості мають цінність для володільця прав на них;

б) правова охорона комерційної таємниці виникає автоматично в тих випадках, коли відомості мають цінність для володільця прав на них, який уживає необхідних відповідних заходів для забезпечення їхньої таємності;

в) правова охорона комерційної таємниці виникає автоматично на всі відомості, що мають цінність для володільця прав на них?

6. Яке з перерахованих тверджень НЕ є критерієм режиму комерційної таємниці, закріпленого в Угоді TRIPS:

а) інформація повинна бути секретною;

б) інформація повинна мати комерційну цінність;

в) власник інформації повинен вживати заходів для забезпечення її секретності;

г) інформація повинна бути доступною для загального користування?

Практичне заняття 9

Зміст заняття

Мета захисту прав на комерційну таємницю. Поняття й ознаки комерційної таємниці. Положення Угоди ТРІПС щодо захисту прав на комерційну таємницю. Правомірні способи одержання комерційної таємниці. Співвідношення комерційної таємниці та ноу-хау. Захист прав на комерційну таємницю в Україні.

Завдання 1

Визначте, які види інформації з обмеженим доступом передбачає Закон України «Про інформацію». На основі аналізу норм Цивільного та Господарського кодексів визначте, що являє

собою конфіденційна інформація, у якому разі інформація становить комерційну таємницю, банківську таємницю? Чим відрізняється комерційна таємниця від державної таємниці, нотаріальної таємниці?

Завдання 2

До патентного повіреного за консультацією звернувся представник ВАТ «Світ» Лещенко. Він зазначив, що працівники підприємства винайшли новий пристрій для передання інформації за допомогою радіохвиль у закодованому вигляді, який використовує певні математичні алгоритми. Право на отримання патенту за цивільно-правовим договором із винахідниками належить підприємству. Лещенко попросив допомогти скласти заявку на отримання патенту, причому у формулі та описі винаходу не розкривати всієї суті винаходу, залишивши частину інформації щодо найоптимальнішого використання цього винаходу як інформацію, що становить комерційну таємницю ВАТ «Світ». Він поставив такі запитання: де можна зареєструвати права на об'єкти комерційної таємниці; чи оформлено об'єкт комерційної таємниці яким-небудь охоронним документом або в описі патенту відзначено, що винахід має об'єкт «ноу-хау»? Яку консультацію надасть патентний повірений? Поясніть, як співвідносяться між собою комерційна таємниця та «ноу-хау».

Завдання 3

Працівники підприємства «Планета» Кравченко та Федорко разом з іншими працівниками розробляли нові металеві конструкції за власною технологією. На підприємстві було створено систему охорони комерційної таємниці, працівники підписували зобов'язання про нерозголошення комерційної таємниці. Звільнившись із підприємства Кравченко та Федорко влаштувалися на роботу до конкурента – підприємство «Космос». Через пів року «Космос» почав випуск продукції за цією самою технологією, унаслідок чого багато потенційних клієнтів «Планети» уклали договори з «Космосом». Визначте, яким повинен бути

порядок юридичного закріплення права підприємства на комерційну таємницю; перелік документів, які повинні бути на підприємстві для визначення певної інформації комерційною таємницею, як оформлювати допуск до комерційної таємниці; які види відповідальності існують за розголошення комерційної таємниці; чи можливо притягти до відповідальності Кравченка та Сидорко.

ТЕМА 10. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Здобувачам вищої освіти потрібно відрізнити такі поняття, як охорона прав інтелектуальної власності та їхній захист. Під охороною йдеться про встановлення всієї системи правових норм, спрямованих на дотримання прав авторів, суб'єктів суміжних прав і їхніх правонаступників. Тоді як захист – це сукупність заходів, метою яких є відновлення й визнання цих прав у разі їхнього порушення.

Порушення прав інтелектуальної власності може відбуватися як у межах договору, укладеного між правовласником і користувачем, так і в разі позадоговірного використання об'єкта, коли відсутня згода правовласника й не сплачено відповідну винагороду. У зв'язку з цим здобувачам необхідно знати, хто може бути порушником прав інтелектуальної власності, та порушення, що дають підстави для судового захисту.

Здобувачі вищої освіти повинні знати порядок та основні форми захисту прав інтелектуальної власності. Потрібно вміти характеризувати положення Угоди TRIPS стосовно засобів захисту в разі порушення прав інтелектуальної власності.

Необхідно розуміти, що в міжнародному цивільному обігу виникають колізійні питання щодо права інтелектуальної власності (виникнення та набуття цих прав, строків чинності, надання дозволів на використання об'єкта тощо). Відповідно, необхідно знати підходи до застосування колізійних норм у цій сфері, за яких умов застосовується *lex loci protectionis*, *lex originis*, *lex contractus*.

Крім цивільно-правових засобів захисту прав інтелектуальної власності, необхідно знати, які заходи адміністративної чи кримінальної відповідальності можуть наставати за порушення прав інтелектуальної власності.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Оберіть правильне твердження щодо підсудності судам України справ стосовно прав інтелектуальної власності:

а) українським судам підсудні справи, пов'язані з оформленням права інтелектуальної власності, яке потребує реєстрації чи видачі свідоцтв (патенту) в Україні;

б) українським судам підсудні всі справи, пов'язані з правом інтелектуальної власності, яке відповідно до українського законодавства належить резидентам України;

в) українським судам підсудні справи, пов'язані з правом інтелектуальної власності, якщо оприлюднення об'єкта відбулося в Україні.

2. За загальним правилом виникнення та припинення майнових прав інтелектуальної власності визначено:

а) правом держави, яка пропонує найбільший режим охорони;

б) правом держави, яка встановлює мінімальний режим охорони;

в) правом держави, де відбувалася дія або інша обставина, яка стала підставою для виникнення або припинення майнових прав.

3. Оберіть правильне твердження щодо захисту немайнових прав інтелектуальної власності:

а) правом держави, яка встановлює мінімальний режим охорони;

б) правом держави, яка пропонує найбільший режим охорони;

в) щодо немайнових прав інтелектуальної власності застосовується право держави, у якій відбувалася дія чи інша обставина, що стала підставою для вимоги про захист таких прав.

4. Відсутність екстериторіальної дії прав на інтелектуальну власність полягає в тому, що:

- а) права особи, яка винайшла технологію, що має ознаки винаходу, матимуть охорону у всіх державах світу;
- б) права особи, яка запатентувала винахід на території однієї держави, матимуть захист тільки на території цієї держави;
- в) права винахідника охороняються тільки на території держави, громадянином якої він є.

5. Який принцип лежить в основі міжнародної охорони у сфері захисту прав інтелектуальної власності:

- а) національного режиму;
- б) охорони наслідків інтелектуальної діяльності;
- в) справедливості?

6. Міжнародні стандарти захисту прав інтелектуальної власності, установлені Угодою TRIPS:

- а) є нормами прямої дії;
- б) застосовують національні суди у спорах, у яких сторони належать до різних юрисдикцій;
- в) не є нормами прямої дії, можуть бути реалізовані лише в межах національної законодавчої системи та практики через імплементацію в норми національних актів.

Практичне заняття 10

Зміст заняття

Вимоги Угоди ТРІПС щодо забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності. Порушення прав інтелектуальної власності. Колізійні питання права інтелектуальної власності. Форми та способи захисту прав інтелектуальної власності. Цивільно-правові засоби захисту прав. Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

Розв'язання кейсів.

Завдання 1

Громадянка Польщі К. звернулася до суду з позовом до Київського театру, що здійснив постановку спектаклю за п'єсою, автором якої є її батько (батько, громадянин Польщі, написав п'єсу в 1974 році, помер у 2020 році). Як повідомила спадкоємиця, спектаклем спотворено текст автора, тобто було порушено право на недоторканність твору. Спадкоємиця наполягала на забороні публічного виконання спектаклю. Проаналізуйте ситуацію та визначте, чи відбулися порушення прав інтелектуальної власності. Чи може К. впливати на способи використання твору, написаного її батьком? До яких органів чи установ можна звертатися за захистом порушених прав інтелектуальної власності? Чи має значення для можливості захисту прав інтелектуальної власності К. в Україні те, що вона не є громадянкою України, а твір написаний за межами території України?

Завдання 2

В. Н. Петренко є власником українського патенту на винахід «Спосіб виготовлення наборів елементів дренажних систем із бетонної суміші в литтєвих формах та пристрій для його здійснення», дата подання заявки – 14.02.2019, відомості про видачу патенту опубліковано 15.01.2021. Петренко уклав ліцензійний договір із підприємством «ВТБ», останньому передано виключну ліцензію на використання названого винаходу строком на час дії патенту.

У квітні 2021 р. «ВТБ» брав участь у виставці «Нові технології в будівництві доріг». На цій самій виставці серед експонатів румунської компанії «Альянс» було репрезентовано литтєві форми для виготовлення елементів дренажних систем. «ВТБ» направило до румунського підприємства «Альянс» претензію, у якій було зазначено, що литтєві форми, які «Альянс» презентував на виставці, виготовлені з використанням запатентованого способу, право на використання якого належить «ВТБ» на підставі ліцензійного договору, тому вимагали припинити реалізацію на території України цього товару та відшкодувати шкоду, завдану неправомірними діями.

У відповіді на претензію «Альянс» зазначив, що ввезення на територію України цих литтєвих форм у листопаді 2020 року підтверджено вантажно-митною декларацією від 10.11.2020. «Альянс» погодився не ввозити в Україну нових партій цих форм. У відповіді також було зазначено, що у зв'язку з тим, що підприємство не знало й не могло знати про те, що відбувається діловодство за заявкою на цей винахід, воно ніяк не завдало майнової шкоди «ВТБ», тим паче, що ввезення товару відбулося до отримання патенту на винахід.

Чи відбулося порушення права інтелектуальної власності? Хто має право вимагати припинення порушення: власник патенту чи ліцензіат? Які вимоги будуть міститися в позовній заяві? Чи можна в цьому разі вимагати компенсації?

Завдання 3

Пархоменко в процесі досліджень, які він проводив удома, розробив новий спосіб виготовлення скляних виробів. Він повідомив про свій винахід лише найближчим друзям і родичам. Через деякий час Пархоменко дізнався, що винайдений ним спосіб почав застосовуватися на заводі, розташованому у Грузії, на якому працював один із його друзів, що знав про винахід. Винахідник звернувся до керівництва заводу з вимогою виплатити йому винагороду. Проте його повідомили, що цей винахід зробив їхній працівник, який і був давнім другом Пархоменка. На підставі винаходу свого працівника підприємство подало заявку на одержання патенту до грузинського патентного відомства. Чи порушено право інтелектуальної власності Пархоменка? Чи вплине на ситуацію, якщо Пархоменко розповідав про винахід на міжнародній конференції за 10 місяців до подання заявки грузинським підприємством? Яким способом захисту своїх прав він може скористатися?

Завдання 4

У мережі «Інтернет» на декількох українських сайтах було розміщено електронну книгу «Мистецтво фотографії», видачу італійським видавництвом «Преміум». Ні автори книги, ні

видавництво не давали згоди на вільне використання книги. Чи відбулося порушення прав інтелектуальної власності в цьому разі, якими способами захисту можна скористатися за цієї умови? Визначте, чи зміниться відповідь, якщо без згоди авторів і виконавців у мережі «Інтернет» буде розміщено виконання музичного твору.

Завдання 5

Технолог Кравченко розробив нову упаковку для молочних виробів, що дозволяє краще зберігати продукти, та запатентував її. Через деякий час у магазині він побачив польський йогурт в аналогічній за властивостями упаковці. Кравченко звернувся до фірми-виробника з вимогою зупинити продаж продукції, оскільки вона порушує його права інтелектуальної власності, та компенсувати йому збитки. Проте фірма-виробник заявила, що здійснює виробництво на законних підставах і має всі документи, які підтверджують, що аналогічна упаковка була створена польськими винахідниками. Тому вони мають усі права на реалізацію своєї продукції, зокрема за кордоном. Чи відбувається порушення прав Кравченка, які засоби він може застосувати для захисту свого права інтелектуальної власності?

Завдання 6

Кабінет Міністрів України 8 жовтня 2022 року ухвалив постанову «Деякі питання здійснення заходів із сприяння захисту прав інтелектуальної власності та реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону» № 1127. За цим документом на період воєнного стану:

1) зупиняється реєстрація об'єктів права інтелектуальної власності в митному реєстрі об'єктів права ІВ, які охороняються відповідно до закону, за заявами правовласників (їхніх уповноважених представників) щодо всіх категорій товарів:

– громадян Російської Федерації, юридичних осіб, які утворені та зареєстровані відповідно до законодавства РФ та/або

кінцевим бенефіціарним власником яких є громадяни РФ чи інші юридичні особи, утворені та зареєстровані відповідно до законодавства Російської Федерації;

– якщо виробниками, експортерами або імпортерами товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, є особи, зазначені в абзаці другому цього підпункту;

2) зупиняється реєстрація об'єктів права інтелектуальної власності в зазначеному реєстрі за заявами правовласників (їхніх уповноважених представників) фізичних та/або юридичних осіб, до яких застосовано персональні спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи (санкції) відповідно до Закону України «Про санкції»;

3) заходів щодо сприяння захисту прав інтелектуальної власності, передбачені розділом XIV Митного кодексу, щодо всіх категорій товарів, що містять об'єкти права інтелектуальної власності, які належать особам, зазначеним у підпунктах 1 і 2 цього пункту, не застосовують.

Поясніть, що являють собою заходи на митному кордоні для захисту прав інтелектуальної власності. Визначте, чи не суперечать положення Постанови № 1127 правилам СОТ і стандартам угоди TRIPS щодо способів захисту прав інтелектуальної власності.

ТЕМА 11. ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Метою вивчення теми є формування у здобувачів вищої освіти уявлення про засади гармонізації права інтелектуальної власності в Європейському Союзі стосовно таких об'єктів: винаходи, промислові зразки, торгові марки, об'єкти авторського права та об'єкти суміжних прав. Необхідно знати положення європейського законодавства щодо захисту інтелектуальної власності в Європейському Союзі як пов'язаних принципів вільного руху товарів і право інтелектуальної власності, а також вплив конкурентного права Європейського Союзу на право інтелектуальної власності.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. Реєстрація яких об'єктів права інтелектуальної власності здійснюється у ЄС з отриманням загальносоюзного охоронного документа:

- а) торговельні марки;
- б) корисні моделі;
- в) об'єкти авторського права?

2. Реєстрація яких об'єктів права інтелектуальної власності здійснюється у ЄС з отриманням загальносоюзного охоронного документа:

- а) об'єкти авторського права;
- б) промислові зразки;
- в) об'єкти суміжних прав?

3. Що з переліченого належить до заходів захисту, передбачених Директивою 2004/48/ЄС про забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності, які можуть бути застосовані судом за клопотанням заявника:

а) рішення про вжиття заходів щодо відкликання чи вилучення контрафактних товарів із ринку або їхнього знищення;

б) застосування тимчасових і запобіжних заходів, спрямованих на запобігання порушенням чи продовження ймовірних порушень;

в) рішення про відшкодування збитків потерпілій стороні;

г) усе перелічене?

4. Процедурні правила для митних органів держав – членів ЄС щодо забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності на товари, що підлягають митному нагляду або митному контролю, передбачені Регламентом № 608/2013/ЄС, застосовуються:

а) у разі декларування для випуску у вільний обіг, експорту чи реекспорту;

б) коли товар призупинено з митного оформлення або є у вільній зоні чи вільному складі;

в) за умови в'їзду або виїзду з митної території ЄС;

г) у всіх перелічених випадках.

5. Розроблений у практиці Суду ЄС підхід, що правовласник не може використовувати національне законодавство про інтелектуальну власність, щоб перешкодити експорту або імпорту цих продуктів до держав – членів ЄС:

а) це доктрина Fair use (сумлінне використання);

б) концепція «існування – здійснення»;

в) доктрина «вичерпання патентних прав»;

г) доктрина stare decisis («стояти на вирішеному»).

6. Директива 2004/48/ЄС про забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності передбачає:

а) стандартизацію національного законодавства країн ЄС щодо протидії незаконному отриманню, розголошенню та використанню комерційної таємниці;

б) правові засади колективного управління авторським правом і суміжними правами та міжтериторіальне ліцензування

прав на музичні твори для використання в інтернеті на внутрішньому ринку;

в) узгодження національних законів про торговельні марки;

г) мінімальний набір заходів, процедур і засобів правового захисту, які дозволяють ефективно цивільно-правовими засобами захистити права інтелектуальної власності у всьому ЄС.

Практичне заняття 11

Зміст заняття

Гармонізація права інтелектуальної власності в Європейському Союзі (винаходи, промислові зразки, торгові марки, авторське право та суміжні права). Захист інтелектуальної власності в Європейському Союзі. Принцип вільного руху товарів і право інтелектуальної власності в Європейському Союзі. Конкурентне право Європейського Союзу і право інтелектуальної власності.

Завдання 1

Ознайомтеся з Директивою № 98/71/ЄС Європейського Парламенту й Ради ЄС про правову охорону промислових зразків і Регламентом № 6/2002 Ради Європейського Союзу про промислові зразки Європейського співтовариства. Порівняйте охорону промислових зразків в Україні з охороною в ЄС і з охороною промислових зразків за Гаазькою процедурою.

Завдання 2

Ознайомтеся із положеннями Регламенту Ради від 27 липня 1994 р. № 2100/94/ЄС про права на сорт рослин у Співтоваристві. Порівняйте охорону прав на сорти рослин у ЄС із положеннями українського законодавства (Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»).

Завдання 3

Ознайомтесь із положеннями права ЄС про торговельну марку ЄС (Регламент Ради від 14 червня 2017 р. № 2017/1001/ЄС). Порівняйте охорону торгових марок в Україні (Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг») з охороною в ЄС та з охороною торгових марок за Мадридською системою.

Завдання 4

Ознайомтесь із положенням Регламенту (ЄС) № 608/2013 про захист прав інтелектуальної власності на митниці. Порівняйте положення Митного кодексу України щодо заходів, які правовласник може вживати для недопущення порушень прав інтелектуальної власності. Для яких об'єктів права інтелектуальної власності можливе застосування спеціальних митних процедур за правом ЄС та українським законодавством? Яких тимчасових заходів може бути застосовано, яка процедура застосування цих заходів?

Завдання 5

Ознайомтесь із положеннями Директиви 96/9/ЄС про правовий захист баз даних. Порівняйте з положеннями українського законодавства стосовно захисту баз даних (Закон «Про авторське право і суміжні права»). Чи є різниця в режимі охорони оригінальних і неоригінальних баз даних? Чи існує міжнародна охорона баз даних?

Завдання 6

Ознайомтесь із положеннями Директиви 2012/28/ЄС від 25 жовтня 2012 року про певні дозволені види використання сирітських творів. Порівняйте положення права ЄС із нормами українського законодавства про можливість використання творів, автор яких невідомий (Закон України «Про авторське право і суміжні права»).

ТЕМА 12. УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Методичні вказівки щодо вивчення теми

Вивчаючи цю тему, потрібно, насамперед, з'ясувати завдання та функції міжнародних організацій, з якими співпрацює Україна в межах встановлення режиму охорони інтелектуальної власності. Необхідно знати зміст зобов'язань України у зв'язку із вступом до Світової організації торгівлі, розуміти способи взаємодії держав-членів із СОТ. Потрібно знати, як розвивалися відносини України та Всесвітньої організації інтелектуальної власності, розуміти вплив цієї міжнародної організації на розвиток національного права.

З огляду на одержання статусу кандидата в члени ЄС необхідно розуміти засади гармонізації українського законодавства у сфері інтелектуальної власності із законодавством ЄС.

Завдання для самоконтролю

Виберіть правильне твердження.

1. За яким ухваленим у межах СОТ міжнародним документом Україна взяла на себе зобов'язання дотримуватися закріпленого ним режиму правового регулювання використання об'єктів права інтелектуальної власності:

- а) Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами;
- б) Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності;
- в) Паризька конвенція про охорону промислової власності;
- г) Всесвітній договір про авторське право?

2. Умови поступової інтеграції України до Внутрішнього ринку ЄС, зокрема й питання, пов'язані з охороною прав інтелектуальної власності, визначено:

- а) в Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами;
- б) Угоді про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності;
- в) Паризькій конвенції про охорону промислової власності;
- г) Договорі про функціонування Європейського Союзу.

3. Коли вперше було закріплено зобов'язання України перед ЄС щодо вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності:

- а) 1 червня 1995 р.;
- б) 14 червня 1994 р.;
- в) 2014 р.;
- г) 14 грудня 2022 р.?

4. Який із перелічених документів НЕ передбачав наближення українського законодавства до законодавства ЄС у сфері інтелектуальної власності:

- а) Тимчасова угода про торгівлю та торговельні відносини між ЄС та Україною;
- б) Угода про партнерство та співробітництво;
- в) Угода про асоціацію між Україною та ЄС;
- г) Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС»?

5. Який із перерахованих документів НЕ передбачає імплементації положень Директиви 2004/48:

- а) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності»;
- б) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо реформи патентного законодавства)»;
- в) Закон України «Про географічні зазначення спиртних напоїв»;

г) Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності»?

6. Яка з перерахованих міжнародних організацій НЕ відіграє ролі у співпраці України з ЄС у сфері інтелектуальної власності:

- а) Європейське патентне відомство;
- б) Європейська організація з гармонізації стандартів у сфері патентів;
- в) Всесвітня організація інтелектуальної власності;
- г) Міжнародний валютний фонд?

Практичне заняття 12

Зміст заняття

Організації, з якими співпрацює Україна в межах захисту інтелектуальної власності. Зобов'язання України у зв'язку із вступом до Світової організації торгівлі. Відносини України та Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Гармонізація українського законодавства у сфері інтелектуальної власності із законодавством ЄС.

Завдання 1

У межах діяльності і ВОІВ, і СОТ здійснюється вирішення спорів, які виникають у сфері права інтелектуальної власності.

З інформацією про вирішення торгових суперечок у СОТ можна ознайомитися за посиланням https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm.

Відомості щодо альтернативного вирішення спорів у ВОІВ за цим посиланням: <https://www.wipo.int/amc/en/>.

Порівняйте ці способи вирішення спорів (за суб'єктами, підставами, предметом) і визначте, у якому разі йдеться про виконання зобов'язань держави, у якому про порушення прав правовласників.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Групове дослідницьке завдання

Завдання передбачає з'ясування, чи можна отримати правову охорону на запропоновану клієнтом торговельну марку, складання пакета документів для подання національної, оцінювання перспектив подання міжнародної заявки.

I. Здобувачі вищої освіти об'єднуються у групи по 2–3 особи, обирають варіант завдання (варіанти не можуть повторюватися).

Варіанти завдання:

- 1) словесна торговельна марка «Fruit explosion», якщо заплановано виробляти цукерки;
- 2) словесна торговельна марка «Apple mania» для надання послуг із продажу електроніки;
- 3) словесна торговельна марка «Fantasyuuuu», заплановано виготовлення настільної гри;
- 4) словесна торговельна марка «Mmmilk» для виробництва морозива;
- 5) словесна торговельна марка «StarTrek» для надання послуг із ремонтування транспортних засобів;
- 6) словесна торговельна марка «KANGAROO» для виробництва одягу.

II. Визначте, чи відсутні підстави для відмови в реєстрації запропонованого знаку в Україні. Якщо такі підстави є, як можна запропонувати змінити торговельну марку, щоб одержати правову охорону.

Для того, щоб перевірити, чи немає зареєстрованого свідоцтва на торговельну марку, можна скористатися спеціальною інформаційною системою УкрНОІВІ <https://sis.ukrpatent.org/uk/search/advance>.

III. Підготуйте пакет документів, необхідних для подання національної заявки.

Перелік документів, які містить заявка, визначено у Правилах складання й подання заявки на видачу свідоцтва України

на знак для товарів і послуг (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0276-95#Text>).

На підставі положень Постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 р. № 1716, або скориставшись калькулятором зборів на сайті українського патентного відомства (https://base.uipv.org/signs_calc/), визначте розмір плати, який доведеться сплатити за цю заявку.

IV. Використавши глобальну базу даних брендів на сайті ВОІВ (<https://branddb.wipo.int/en/quicksearch>), визначте перспективи подання міжнародної заявки на цю торговельну марку для одержання охорони в таких країнах, як Австралія, Велика Британія, Бразилія, Канада, Німеччина, Франція, Сполучені Штати Америки.

Результати виконання завдання потрібно надіслати одним файлом із зазначенням прізвищ усіх учасників.

Індивідуальне завдання 1 (складання проєкту договору)

Завдання передбачає розроблення проєкту договору у сфері інтелектуальної власності:

1. Договір про розподіл майнових прав на службовий твір (фотограф і рекламне агентство стосовно створених об'єктів права інтелектуальної власності).

2. Договір між співавторами твору (створена комп'ютерна програма, потрібно визначити, як розподіляються авторство, майнові права інтелектуальної власності, способи та порядок використання об'єкта).

3. Договір про передання (відчуження) майнових авторських прав на твір (автор літературного твору з України передає польському видавництву права на твір, сторони погодили застосування українського права).

4. Договір про передання невиключного права на використання патенту (патентовласник український громадянин надає невиключне право на використання свого винаходу «установка для пакування ліків» українській фармацевтичній компанії строком на 10 років).

5. Договір про передання виключного права на використання промислового зразка (власник свідоцтва на промисловий зразок українського підприємства надає виключне право на використання свого промислового зразка «стілець барний» українській компанії строком на 5 років).

6. Договору про створення на замовлення об'єкта права інтелектуальної власності (виробник аудіовізуального твору укладає договір із композитором, який зобов'язується створити музичний супровід для художнього фільму).

Завдання здобувачі вищої освіти виконують згідно з варіантом, який призначають у системі МІХ.

Індивідуальне завдання (підготовка аналітичного огляду)

Завдання передбачає проведення аналізу правового регулювання охорони об'єкта права інтелектуальної власності в Україні, визначення необхідності адаптації українського законодавства до права ЄС.

Питання, які повинні бути висвітлені у звіті:

- поняття об'єкта права інтелектуальної власності;
- момент і підстави виникнення охорони;
- умови охороноздатності;
- строк охорони;
- необхідність / можливість реєстрації для виникнення правової охорони;
- режим охорони для іноземних суб'єктів;
- охорона об'єкта права інтелектуальної власності, створеного за межами України;
- участь державних чи недержаних суб'єктів у відносинах, пов'язаних з охороною об'єктів права інтелектуальної власності;
- наскільки затребувана охорона цього об'єкта в Україні від правовласників (статистичні дані щодо зареєстрованих об'єктів, наявність організацій правовласників, інформаційних компаній про способи правомірного використання тощо);
- можливість використання об'єкта без дозволу правовласника, чи здійснюється в цьому разі виплата винагороди;

- можливість надання правовласником дозволу на використання цього об'єкта іншим особам, у який спосіб надається дозвіл, чи можуть в цьому разі бути якісь обмеження;
- можливість передання чи переходу прав інтелектуальної власності на цей об'єкт;
- поширеність порушень щодо використання цього об'єкта права інтелектуальної власності (інформація про наявність справ у реєстрі судових рішень, статистичні дані тощо);
- контроль за дотриманням прав правовласників на митному кордоні;
- визначення, чи є норми права ЄС, які гармонізують правове регулювання щодо цього об'єкта права інтелектуальної власності, способів його використання або захисту від неправомірного використання;
- висновок про необхідність адаптації українського законодавства.

Звіт можна скласти у вигляді таблиці чи тексту (у цьому разі виділити основні моменти). Об'єкт обирає здобувач вищої освіти, тематика може повторюватися, проте однакові звіти не будуть зараховані.

Об'єкти для огляду:

- фотографічні твори;
- аудіовізуальні твори;
- музичні твори з текстом;
- твори образотворчого мистецтва;
- драматичні твори;
- твори ужиткового мистецтва;
- патенти (винаходи, корисні моделі);
- промислові зразки;
- географічні зазначення;
- торговельні марки;
- комерційна таємниця.

Вид об'єкта здобувач вищої освіти обирає самостійно. Готовий звіт надсилає через МІХ.

МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання результатів навчальної діяльності відбувається у вигляді поточного та сумативного оцінювання. Оцінюють:

1) правильність виконання здобувачами вищої освіти індивідуальних завдань (проект договору та аналітичний огляд оцінюють від 3 до 5 балів кожний);

2) виконання здобувачами вищої освіти групового дослідницького завдання (правильність виконання оцінюють від 5 до 10 балів, вчасність виконання – 2 бали, належне оформлення – 3 бали, від 3 до 5 балів – правильність виконання);

3) активність на практичних заняттях (правильність розв'язання кейсів, участь в обговоренні правової позиції – від 1 до 3 балів; усього в семестрі – 36 балів);

4) поточне тестування за темами (від 0 до 2 балів за тест, усього 24 бали);

5) правильність виконання завдань на атестації за розкладом (тести оцінюють від 1 до 20 балів, пропорційно кількості правильних відповідей).

Оцінювання за п'ятибальною (трибальною) шкалою відбувається так: 5 балів (3 бали) – здобувач вищої освіти в повному обсязі знає навчальний матеріал, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів, глибоко та всебічно розкриває зміст письмових практичних завдань; 4 бали (2 бали) – здобувач вищої освіти достатньо повно знає навчальний матеріал, обґрунтовано його викладає під час усних виступів; здебільшого розкриває зміст письмових практичних завдань, але під час викладення деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, водночас допускають окремі несуттєві неточності та незначні помилки; 3 бали (1 бал) – здобувач вищої освіти загалом знає навчальний матеріал, викладає його основний зміст під час усних виступів чи під час розв'язання письмових практичних завдань, правильно визначає зміст правовідносин, але допускає окремі суттєві неточності та помилки.

Таблиця – Контрольні заходи з дисципліни

Вид контрольного заходу	Кількість балів х кількість заходів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки	Кількість балів
1. Модульний контроль у формі тестів	5	ні	20
2. Виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)	12 x 3	так	36
3. Проміжний контроль у формі тестування на платформі MIX	12 x 2	так	24
4. Виконання групового дослідницького проєкта	5	ні	10
5. Виконання індивідуального аналітичного проєкта	5	ні	5
6. Складання проєкту договору	5	ні	5
Усього балів			100

Форма підсумкового контролю – диференційований залік. Оцінка формується за допомогою складання оцінки за кожне МСО.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна навчальна література

1. Право інтелектуальної власності : підручник / за заг. ред. О. І. Харитонової. Київ : Юринком Інтер, 2019. 540 с.
2. Право інтелектуальної власності : підручник / С. Б. Булеца, О. В. Верейці, Н. Т. Головацький та ін. ; за заг ред.: С. Б. Булеци, О. І. Чепис. Ужгород : РІК-У, 2019. 488 с.
3. Плотнікова М. В. Право інтелектуальної власності : конспект лекцій. Суми : СумДУ, 2019. 184 с.

Додаткова рекомендована література

1. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / Р. Є. Еннан, О. О. Кулініч, С. В. Мазуренко та ін. Київ : Алерта, 2016. 492 с.
2. Килимник І. І. Конспект лекцій із навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність та міжнародне право» (для студентів денної та заочної форм навчання усіх спеціальностей університету) / І. І. Килимник, А. В. Домбровська ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 97 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/48385/1/2016_%D0%BF%D0%B5%D1%87_163%D0%9B%20%D0%9A%D0%9B%20%D0%86%D0%92%20%D1%82%D0%B0%20%D0%9C%D0%9F-2017.pdf.
3. Чибісов Д. М. Охорона прав інтелектуальної власності в рамках Світової організації торгівлі : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Д. М. Чибісов ; наук. кер. Т. С. Ківалова ; НУ «ОЮА». Одеса, 2017. 272 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/7382>.
4. Цивільне право України / Ю. Іванов, М. Іванова, О. Куриліна. Київ : Алерта, 2019. Том 2. 346 с.
5. Grosse Ruse-Khan, Henning, The Protection of Intellectual Property in International Law – An Introduction (28 July, 2016). THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY IN INTERNATIONAL LAW, Oxford University Press (2016), Available at SSRN. URL: <https://ssrn.com/abstract=2836644>.

6. Indradewi Anak A. S. N. Protection of Intellectual Property Rights in International Trade. *International Journal of Social Sciences*. Vol. 3. No. 1. 2020. P. 13–16. Doi:10.31295/ijss.v3n1.116.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. База законодавства України (Сайт Верховної Ради України). URL: www.rada.gov.ua.

2. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ). URL: <https://nipo.gov.ua/>.

3. An official website of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en>.

4. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>.

5. World Intellectual Property Organization. URL: <https://www.wipo.int/about-wipo/en/>.

Електронне навчальне видання

Методичні вказівки
для практичних занять і самостійної роботи
з дисципліни «**Міжнародна охорона
прав інтелектуальної власності**»
для здобувачів спеціальності 293 «*Міжнародне право*»
очної форми здобуття вищої освіти

Відповідальна за випуск В. М. Завгородня
Редакторка І. О. Кругляк
Комп'ютерне верстання М. В. Плотнікової

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 4,88. Обл.-вид. арк. 2,95.

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Харківська, 116, м. Суми, 40007
Свідоцтво про внесення суб'єкта господарювання до Державного реєстру видавців,
виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8193 від 15.10.2024.